СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

20 октобар

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 222 ГОДИНА VI ★ БЕОГРАД, 18 ФЕБРУАР 1949 ★ ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА ★ РЕКТОРА ДРАГ. ЈОВАНОВИЋА 1/IV, ТЕЛ. 20-443 ★ ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

Задаци организација Народног фронта Београда у плану рада за 1949

„Комунистичка партија Југославије била је иницијатор и организатор Народног фронта Југославије још прије рата. Она је у њега донијела све своје велико искуство организатора и руководиоца у борби. Она је Фронту дала своје прекаљене у борби кадрове, који су служили, и данас служе, као примјер — својим предњачењем у борби у вријеме Ослободилачког рата, својим предњачењем у изградњи земље. Према томе Комунистичка партија и данас има, баш по тим својим особинама, руководећу улогу у Народном фронту. Њој су и даље ту улогу повјериле широке народне масе".

ТИТО

Сав рад и друштвена делатност у нашој народној држави где се данас, с толико самопрегора и невиђеног одушевљења изграђује социјализам, заснива се на планом предвиђеним задацима.

И све наше организације Народног фронта прихватиле су плански начин рада, зато што је то једино могућ и најправилнији пут за земљу и народ који хоће да створи социјализам, и што је Народни фронт таква јединствена политичка организација на којој се темељи наша народна држава и на њу се у првом реду ослања при спровођењу свих задатака плана, а за побољшање животног стандарда наших радних људи.

И да у испуњењу тих значајних задатака наше народне власти, не би биле оне стихијности и заостајања, организације Народног фронта су из државног плана почеле преузимати извесне обавезе по питању изградње и улепшавања града, као и културно - просветног и здравственог уздизања народа, координирајући свој рад са планом државних инвестиција, и указујући на тај начин велику помоћ народној власти у њеној борби за социјалистичку изградњу земље, а самим тим убрзавајући темпо те изградње. А свесним добровољним радом и несебичним залагањем људи у Народном фронту, по разним питањима, постигнута је и уштеда у радној снази и новцу, што је та моћне огроман допринос чланова Народног фронта својој држави.

Већ у другој половини 1947 године организације Народног фронта израдиле су своје полугодишње планове који су ради бржег прелаза на плански рад и недостатка ма каквог искуства о таквом начину рада у Народног фронту, стварани на брзину, и одозго, из Градског и рејонских одбора Народног фронта, а без широког учешћа свих чланова Народног фронта.

Овај први план организација Народног фронта Београда, предвидео је, у сарадњи са народним одборима, главне задатке свога рада за 6 месеци. Већ тада је он послужио већини организација Народног фронта као путоказ и руководство у раду, и почео их помало ослобађати оног свакодневног губљења у ситницама, оспособљавајући их да правовремено сагледају главне задатке и да се, у првом реду, боре за њихово извршење, отварајући им, на тај начин, светлију перспективу за будући рад.

1948 године направљен је план рада организација Народног фронта за целу годину. План је рађен опет у сарадњи са народним властима, али и у широј сарадњи са члановима Народног фронта који су на конференцијама дали своје примедбе, допуне и измене годишњег плана своје организације Народног фронта, а многи чланови преузели и личне обавезе из плана.

Састављање планова за 1949 годину

Ове године су за састављање плана у организацијама Народног фронта извршене извесне припреме и дата свим организацијама упутства о начину прављења плана и о главним питањима (по свим секторима рада) која треба да се обухвате у плану за 1949 годину.

Овогодишњи план се, у предизборним конференцијама, износи пред све чланство Народног фронта на дискусију, а дају се и личне обавезе за рад у Народном фронту.

Пре изношења плана на дискусију у организације Народног фронта потребно је дати из Градског и рејонских одбора принципијелне примедбе на обраду и садржину планова рада да би они у 1949 години били што реалнији

Неке организације Народног фронта, као на пример у Првом и Другом рејону, већ праве грешке у том погледу, и код добровољног рада врше разрез и повишење броја радних часова из канцеларије рејонског одбора Народног фронта, не образлажући то повишење активистима, што они, па ма то било и реално повишење, природно схватају као натурање превеликих обавеза, јер се нико није потрудио да их у потребу тога и убеди. Јасно је да се то повишење не може и несме вршити напамет, не узимајући у обзир околности у којима ради једна фронтовска организација.

Потребно је свакако водити рачуна и о резултатима које је једна фронтовска организација постигла у 1948 години, али се мора утицати и на оне организације Народног фронта које су преузеле сувише мале, нереалне обавезе, да те своје обавезе реално повисе, и да имају у виду и овогодишње крупније задатке државе и Народног фронта уопште, као и посебно Народног фронта Београда и према томе сваке основне организације Фронта, узимајући у обзир и боље учвршћење организација Народног фронта већу активизацију чланова Народног фронта и уопште појачан политички рад у Фронту.

Политички рад у масама

Основни задаци који су узети у плану рада Народног фронта Београда у 1949 години односе се на питања јачег политичког рада у масама, активнијег учешћа грађана у социјалистичкој изградњи, питање свестране помоћи Народног фронта народној власти у побољшању животног стандарда радних људи нашега града, затим указивање озбиљне идејно - политичке и практично - организационе помоћи селу у социјалистичкој реконструкцији пољопривреде и на крају задатка веће бриге о планском раду у организацијама Народног фронта и боље евиденције о резултатима рада организација и појединаца.

У овогодишњем плану рада Народног фронта Београда предвиђено је да се политичком раду са масама приступи са много више озбиљности и система тумачећи људима значај социјалистичке изградње за њихов бољи живот, да би се најсвесније борили за такав живот, а мрзели и немилосрдно гонили све непријатеље који им отежавају велике напоре у тој борби. Објашњавајући људима развој и садржину наше народне револуције и њен значај у јачању социјалистичког фронта у свету, треба да учврстимо у њима праве социјалистички патриотизам.

Кроз политички рад у организацијама Народног фронта по требно је стално истицати улогу СССР и земаља народне демократије за јачање мира и победу социјализма у свету, а правилно тумачити односе који су настали међу нама после објављивања резолуције Информбироа, јачајући у масама идеју братства међу народима.

Треба пред масама непоштедно разоткривати освајачке намере империјалиста као заклетих непријатеља социјализма и независности слободних народа.

У плану се предвиђа и посебан политички рад са неким важнијим друштвеним слојевима и занимањима као што су занатлије, грађевински радници, саобраћајно и трговачко особље, лекари итд. Нарочиту пажњу у том погледу треба посветити радним бригадама Народног фронта Србије ради њихове улоге у изградњи Београда, укључујући најсвесније у разне привредне гране, а припремајући остале за бржи социјалистички преображај села.

Потребно је такође развити живљи политички рад у Панчевачком Риту и на Железничком чвору.

Ради идеолошког васпитања радних људи, у духу науке марксизма - лењинизма и јачања новог југословенског патриотизма, у овој години ће се посветити посебна пажња свим облицима идеолошког рада (курсевима, кружоцима, семинарима и предавањима) са активистима и члановима фронта.

На 330 курсева обухватиће се око 14.000 чланова Народног фронта на 1.100 кружока око 16.0000 чланова Народног фронта, а одржаће се око 64 семинара и 400 предавања из науке марксизма-лењинизма.

Поред проширења на све организације Народног фронта и бројног повећања свих облика идеолошког рада, као и већег обухватања људи, посветиће се нарочита брига побољшању квалитета идејног рада, као и социјалном саставу курсева, кружока, и семинара укључењем већег броја радника и намештеника.

Помоћ народној власти

Значајан задатак у раду Народног фронта Београда је подршка коју све организације Народног фронта треба да пруже нашој народној власти, а ради што активнијег и ширег учешћа маса по том питању, предвиђено је да се организују разни активи, савети и групе народних инспектора за јачу помоћ народној власти.

У свим организацијама Народног фронта треба постављати и доследно се борити за правилно решавање свих основних животних питања људи, као што је, на пример, питање снабдевања, становања, чувања здравља и социјалне заштите, културно-просветне, фискултурне и комуналне политике као и локалне привреде.

Постављајући на дневни ред својих састанака сва животна питања, Народни фронт ће помоћи народној власти у правилном објашњавању свих мера које она предузима за побољшање животног стандарда људи, а кроз критику и контролу рада органа народне власти омогућити да се благовремено отклоне сви пропусти и грешке које се појављују у раду народних одбора.

Решавајући, у сарадњи са народним одборима, сва основна питања животног стандарда људи, Народни фронт ће постати још чвршћа и јединственија политичка организација и бити у правом смислу те речи, најчвршћи темељ наше народне државе.

Основни задаци агитација и пропаганде у 1949 години састојаће се у правилном објашњавању међународних политичких догађаја и наше унутрашње политичке и животне проблематике, нарочито по питању масовног укључења људи у разне гране привреде, као на пример у грађевинарство, трговину, саобраћај, текстилну индустрију и у индустрију уопште. Кроз агитационо - пропагандни рад морамо код наших људи развијати више смисла за личну и друштвену штедњу као и правилнији однос према општенародној имовини. Треба више популарисати резултате рада организација и појединаца, одајући им признање за њихово несебично залагање, а потстичући на тај начин још више такмичарски полет у раду.

Организациони задаци

У организационом делу нашег годишњег плана предвиђа се још веће проширење у организацији Народног фронта Београда, обухватањем и активизирањем оних људи који до данас нису ушли у Народни фронт, а имају услова за то, и непоштедно чишћење из фронта свих отворених и откривање прикривених непријатеља Народног фронта.

Потребно је одржавати чврсту везу међу свим организацијама Народног фронта, а у заједници са синдикатом упорно радити на широј и већој активизацији чланова синдиката у раду свих организација Народног фронта. Треба истаћи пример синдикалне подружнице Министарства спољних послова, у којој су 16 чланова синдиката секретари основних организација Народног фронта, 28 чланова секретари фронтовских група, преко 60 чланова је у активима агитатора, а 90 их је добило разне значке за активно учешће у добровољним бригадама.

У овој години треба још више учврстити све наше организације, посебно уздижући најбоље активисте у политичком и организационом погледу и оформити према одлукама Пленума Савезног одбора нове комисије и активе за помоћ народној власти при свим организацијама Народног фронта. Потребно је попунити апарате Градског и рејонских одбора Народног фронта, појачати везу између нижих и виших организација Народног фронта, завести нове форме и методе у начину руковођења организацијама Народног фронта. Посебну пажњу треба посветити организационом учвршћењу и садржини рада фронтовских група, као најприхватљивијег начина окупљања људи. А да би се наше организације Народног фронта заиста и добро учвстиле, потребно је, контролишући свачији рад, развијати у њима више одговорности према преузетим обавезама и задацима, критикујући све оне који своје задатке несавесно извршавају.

У организационом делу плана предвиђено је спровођење избора за органе Народног фронта и делегате за Трећи конгрес Народног фронта Југославије.

И ове године је предвиђено такмичење између више градова наших народних република, као и такмичење међу рејонима, основним организацијама Народног фронта и добровољним радним бригадама.

У финансијама план предвиђа повећање просечног чланског улога на 7 динара, ради већих расхода које ће све организације Народног фронта имати у овој години.

Ради бољег и живљег рада и лакшег окупљања, све организације Народног фронта треба да обезбеде најпотребније просторије за рад.

Учешће у изградњи Београда

Због активног и организованог учешћа чланова Народног фронта у трећој години социјалистичке изградње, а да би се испунили задаци инвестиционог плана ИОНО-а Београда на изградњи и улепшавању нашег главног града, план добровољног рада предвиђа укључење око 80.000 чланова Народног фронта у добровољне радне бригаде, које ће радити на 70 важнијих објеката, и то на изградњи станова, јавних грађевинских објеката и улица, на проширењу саобраћајне мреже, уређењу паркова и пошумљавању слободних површина, као и на изградњи више фискултурних објеката.

Поред ових радова, радиће се и на низу локалних објеката око уређења града, као што су изградња дечјих вртића, скверова, травњака, подизања јавних чесама, оправци улица итд.

Ове године мора да нестане она јурњава организација Народног фронта само за што већим бројем радних часова, а на рочиту пажњу треба посветити изградњи и довршењу преузетог објекта и вредности рада организација и појединаца.

Ради правовременог отпочињања добровољних радних акција, треба одмах извршити упис у радне бригаде, изабрати руководства бригада и чета, предвидети управе за свако радилиште и у марту организовати смотру добровољних радних бригада Београда

У току године радити стално на организационом учвршћењу бригада и систематски истицати и награђивати бригаде, чете и појединце који се највише залажу у добровољном физичком раду.

Помоћ социјалистичкој изградњи села

План у овој години предвиђа много озбиљнију, квалитативнију и сталнију политичку и организационо - практичну помоћ селу, у циљу што бржег социјалистичког преображаја на селу. Радом ће бити обухваћена углавном села из најближе околине Београда. Одласком на село објашњаваће се сељацима смисао наше социјалистичке изградње, њен значај за бољи живот сељака, а тумачиће се и међународни политички догађаји, развијаће се конкретна агитација и давати практична упутства за проширење и стварање нових земљорадничких и радних задруга на селу. Помагаће се и изградња задружних домова, културно - просветни рад на селу стварањем културних друштава и отварањем читаоница. Пружаће се практична помоћ у раду народних одбора, Народног фронта, задруга и осталих друштвених организација на селу. Слаће се и санитетске екипе лекара и ветеринара, ради популарисања хигијене и лечења болесника.

План организације Народног фронта Београда биће подељен на тромесечне оперативне планове рада, ради лакше контроле и праћења извршења задатака плана.

Чланови Народног фронта су бројно учествовали у изради овогодишњег плана рада, они ће га још шире упознати и продискутовати на својим конференцијама а примајући га као заједничку обавезу целе организације дати своје коначно мишљење о њему. То све говори јасно о свесном, активном и добровољном преузимању обавеза и учешћу наших радних људи у изградњи своје социјалистичке домовине. *Јела ПЕРОВИЋ*

Са једне од великих прошлогодишњих акција

Каленићева пијаца била је до 1948 године пуна барушћина и прљавштине

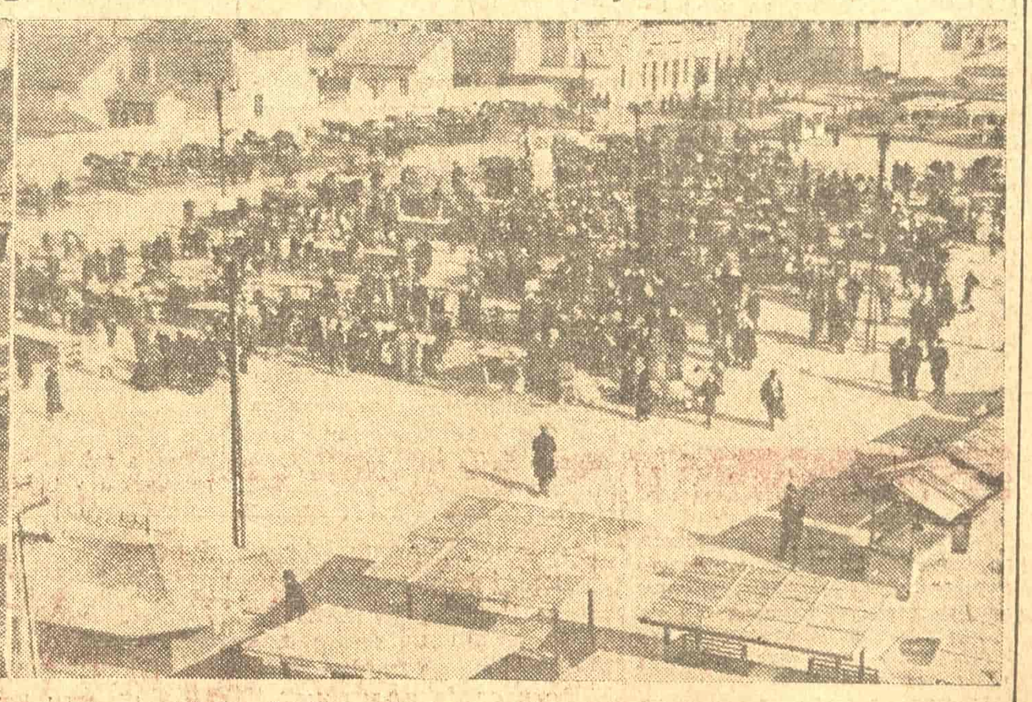

У част Петог конгреса КПЈ, 13.672 члана Фронта дали су на изградњи нове, модерне пијаце 45.990 часова у вредности од 367.000 динара

УПУТСТВО

ЗА ИЗБОР ЧЛАНОВА ОДБОРА НАРОДНОГ ФРОНТА И ДЕЛЕГАТА ЗА РЕЈОНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ НАРОДНОГ ФРОНТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Шестог марта ове године одржаће се у Београду избори за органе Народног фронта. Да би се припреме за изборе и сами избори што боље спровели и да би текли што правилније, Извршни одбор Народног фронта Београда прописао је следеће

УПУТСТВО

РЕЈОНСКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА НАРОДНОГ ФРОНТА

Рејонски Извршни одбор Фронта изабраће из своје средине рејонску изборну комисију, која ће у сагласности са Извршним одбором, односно са секретаријатом, организовати изборну акцију; припремити сва потребна упутства за изборе; организовати и спроводити агитацију за све време изборне активности.

ИЗБОРНА КОМИСИЈА ОСНОВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Рејонски Извршни одбор Фронта, а на предлог рејонске комисије има да одреди, најмање 15 дана пре избора, изборне комисије за сваку изборну јединицу (основну организацију). Састав изборне комисије: 3 члана и 3 заменика.

БИРАЧКИ ОДБОР И ПОМОЋНИ ОРГАНИ

Једна изборна јединица може имати више изборних места. Рејонске комисије по предлогу изборне комисије (односно Извршног одбора основне организације, одредиће број бирачких места за сваку изборну јединицу по 500 бирача на једно место отприлике). Свако бирачко место има свој бирачки одбор, који одређује бирачка комисија основне организације у сагласности за Извршним одбором основне организације. У исто време одређује и потребан број помоћних органа (бројаче, записничаре и др.). Састав бирачких одбора: 3 члана и 3 помоћника.

Изборна комисија је дужна да прати и контролише рад бирачких одбора и она је одговорна за правилно спровођење избора.

БИРАЧКИ СПИСКОВИ

Основна организација закључиће 1 марта текуће године упис нових чланова. На основу закљученог списка чланова Фронта, израдиће се посебни бирачки спискови чланова Фронта по бирачким местима.

Извршни одбор основне организације, у вези са организацијом Народне омладине, настаће да се до 1 марта унесе у посебан списак сва омладина са подручја основне организације и да се на основу тог списка израде посебни спискови чланова омладине по бирачким местима.

За официре, војне чиновнике и подофицире, не треба радити посебне спискове, пошто су они као чланови Фронта уведени већ у основни списак чланова Фронта и у посебне спискове по бирачким местима.

На дан избора, водиће се по бирачким местима списак гласалих чланова Фронта, омладине и војних лица, посебно за сваку групу.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА БИРАЧКА МЕСТА

Основна организација је дужна да се благовремено побрине за изборне просторије.

Рејонска комисија са рејонским секретаријатом Фронта има претходно да обезбеди сагласност народних власти за школске просторије, кафане и др., уколико би то било потребно.

Просторије треба на дан избора свечано уредити (заставе, ћилими, слике, зеленило и др.).

КАНДИДАЦИЈА

На састанку група, пре сазива конференције чланова основне организације Фронта, на којој ће се извршити кандидација чланова Фронта за секретаријат и за делегате, чланови ће продискутовати о људима који би дошли у обзир за кандидате. Такве би могли чланови Фронта на кандидационој конференцији основне организације предлагати за кандидате, не као чланове групе, већ као заслужне и добре чланове Фронта. Може се десити да из једне групе буде предложено и више кандидата што не би било неправилно, ако би такви били познати и својим радом заслужили да буду кандидовани и бирани.

КАНДИДАЦИОНЕ ЛИСТЕ

Изборне комисије закључују примање кандидата пет дана пре избора.

Списак примљених кандидата за секретаријат основне организације и делегата за рејонску конференцију треба на време да се отштампа и на одређеним местима да се истракне (најмање три дана пре избора).

Гласачке листиће са именима примљених кандидата за секретаријат основне организације и посебно са именима примљених кандидата за делегате, отштампаће Рејонски одбор Фронта, по предлогу РКФ. Он ће се побринути за хартију и за штампу.

Листићи су беле и плаве боје. На белим ће се отштампати листа кандидата за секретаријат, а на плавим имена кандидата за делегате.

КУТИЈЕ ЗА ГЛАСАЊЕ

Основна организација набавиће благовремено за свако бирачко место по две кутије за гласање. На једној ће бити утврђена листа кандидата за секретаријат, а на другој листа кандидата за делегате.

ТЕХНИКА ГЛАСАЊА И ИЗБОРИ КАНДИДАТА

Бирач, пошто се легитимише (чланском картом, потврдом), и пошто се утврди да има право да гласа, добија од једног члана изборне комисије (претседника бирачког одбора) два гласачка листића: бели са именима примљених кандидата за секретаријат и плави са именима примљених кандидата за делегате.

По пријему листића, бирач тајно прецртава име кандидата кога не жели да гласа. Потом савија листиће и у одређене кутије гласа.

Ако је бирач неписмен, може повести са собом писмено лице, које ће му помоћи око гласања.

Један од чланова изборне комисије (претседник бирачког одбора) објаснће бирачу поступак гласања, приликом предаје листића.

Чланови Фронта легитимисаће се чланским картама а омладина потврдама своје омладинске организације.

Добро би било, да се на састанцима група члановима Фронта објасни техника гласања, приликом упознавања чланова Фронта са именима примљених кандидата.

Избори трају од 7 до 19 часова непрекидно.

ПОТВРДА О ИЗБОРУ КАНДИДАТА

По свршеном гласању, изборна комисија ће утврдити колико је који кандидат добио гласова и према броју гласова одредиће који су кандидати изабрани.

По овоме, рејонска комисија одмах извештава рејонски одбор Фронта о резултату избора. Затим ће изабраним кандидатима издати потврду о избору.

На одређеном месту по избору треба истаћи резултат избора, да би се чланство упознало с тим.

БРОЈ ЧЛАНОВА СЕКРЕТАРИЈАТА И БРОЈ ДЕЛЕГАТА

За секретаријат основне организације бира се од 9—11 чланова.

Број делегата зависи од укупног броја чланова Фронта основне организације. На сваких 50 чланова, бира се за рејонску конференцију по један делегат.

САСТАНАК ИЗБОРНИХ КОМИСИЈА

Одмах по образовању изборних комисија, одржаће се састанак свих чланова. На овом ће састанку Рејонска комисија Фронта објаснити члановима технику избора, да би се она у потпуности правилно спровела.

ИЗБОР РЕЈОНСКОГ ОДБОРА НАРОДНОГ ФРОНТА И ДЕЛЕГАТА

На рејонској конференцији делегата Народног фронта, а за избор чланова одбора и делегата, изабраће се кандидациони одбор.

Кандидациони одбор предложиће потребан број кандидата за чланове рејонског одбора Народног фронта и за делегате градске конференције Народног фронта и за Конгрес НФ Југославије.

Делегати ће тајним гласањем бирати одређени број кандидата од предложених. Ако би бирач желео да бира неког члана Фронта, кога кандидациони одбор није предложио може такво лице својом руком исписати. Имена оних кандидата, које не жели да бира, бирач ће једноставно прецртати и листу предати.

Пред III конгрес Народног фронта Југославије

Народни фронт Београда прихватио је позив на такмичење Народног фронта Скопља

Прошле, 1948 године, друге године Петогодишњег плана, одвијало се такмичење организација Народног фронта главних градова наше земље. У том такмичењу организације Народног фронта Скопља, Сарајева, Титограда, Загреба, Љубљане и Београда постигле су одличне резултате. Најбоље резултате постигла је организација Народног фронта града Скопља, која је у току године два пута освајала прелазну заставицу, а на крају године освојила је заставицу Извршног одбора Савезног одбора Народног фронта Југославије по трећи пут и то у трајно власништво, за најбоље резултате постигнуте у читавом периоду прошлогодишњег међуградског такмичења.

И ове године такмичиће се главни градови наших република по разним гранама делатности Народног фронта. Како то такмичење још није почело организација Народног фронта Скопља — прошлогодишњи победник такмичења — позвала је на такмичење, у част Трећег конгреса Народног фронта Југославије, све организације Фронта главних градова наших република.

Тај предлог такмичења обухвата следеће тачке:

1. Организационо учвршћење: ко ће боље организационо учврстити фронтовске организације; даље их омасовити; потпуно средити финансиско пословање у основним, рејонским и градским одборима Народног фронта. У току такмичења помоћи и осталим масовним организацијама у њиховом учвршћењу; одржати што више добрих предизборних конференција; правилно спровести изборе и извести на биралиште све чланове Фронта.

2. Идеолошко - васпитни рад: која ће организација формирати више вечерњих курсева, кружока и читалачких група и њима обухватити више чланова Народног фронта ко ће одржати више предавања на Народном универзитету; ко ће боље оспособити предавачки и пропагандистички кадар.

3. Акција село-град: која ће организација више помоћи у формирању и јачању земљорадничких задруга; узети више села под патронат; учинити више посета селима: више помоћи изградњу задружних домова; дати више приредаба, књига и осталог материјала селу.

Градски одбор Народног фронта Скопља предложио је Савезном одбору Народног фронта Југославије да одреди комисију која ће утврдити резултате и место у коме ће комисија радити.

На недавно одржаној седници Извршног одбора Народног фронта Београда прихваћен је овај предлог такмичења, са извесним допунама.

Чланови Народног фронта Београда узеће и у овом такмичењу масовног учешћа, како би Конгрес Народног фронта Југославије, који се одржава 9 априла у Београду, дочекали са што бољим резултатима.

За бољу дискусију на предизборним конференцијама

Све основне организације Народног фронта Београда врше живе припреме за избор за органе Народног фронта, који ће се одржати 6 марта ове године. Да би се ове припреме што боље развијале, направљен је одмах на почетку предизборне кампање план рада до избора. То том плану предвиђени су, између осталог, састанци група и предизборне конференције по основним организацијама. По свим рејонима одржани су састанци група, који су, углавном, добро организовани. У неким рејонима је подбачено у поглену посете на тим састанцима, али су дискусије већином биле добре и корисне.

Од 10 фебруара почело се по свим рејонима са одржавањем предизборних конференција по основним организацијама. На тим конференцијама дат је реферат о раду одговарајуће основне организације у 1948 години и о плану рада те организације за 1949 годину. После реферата вођена је дискусија.

Ако би се извршио један кратак општи преглед тих конференција, за које се може рећи да су прилично успеле, нашло би се на низ добрих, али и на низ неправилних и лоших ствари.

Тако је, углавном реферат скоро свугде био добро и брижљиво припремљен. Било је реферата који, поред свог високог квалитета, нису обухватили довољно значај избора и план рада за 1949 годину.

Много већих недостатака било је у дискусији. Тако се у неким основним организацијама, на пример у Четвртој основној организацији Народног фронта Другог рејона, водила нека општа дискусија, у којој је непрестано фразама подвлачен значај Народног фронта, значај Петогодишњег плана, значај социјализма, без иједне конкретне речи ту, из живота те основне организације, тако да се добијао утисак да су дискутанти неки људи који су случајно ту залутали, а не живе у тој основној организацији и не мају никакве везе с њом. Насупрот таквој неконкретној и правој дискусији, пуној фраза, било је одличних дискусија као, на пример у Двадесетосмој основној организацији Народног фронта Трећег рејона. Ту су чланови Фронта говорили конкретно о својим пропустима у протеклој години, узимали обавезе за рад у 1949 години, говорили о својим личним проблемима, о борби са непријатељем на територији њихове основне организације, о помоћи народним властима и низу других свакодневних проблема.

Поред недостатака у рефератима и дискусијама, на овим конференцијама се показао још један велики, врло важан, ако не и најважнији недостатак — организовање самих конференција. Пре свега, скоро ниједна конференција није почела на време, неке су почињале с пола сата а неке и са читав сат закашњења. То је проузроковало да велики број чланова Народног фронта напусти конференцију, после чекања на почетак по више од пола сата. Затим, конференције су се одржавале у веома малим просторијама, које нису биле у стању на приме више од 300 до 400 људи, а готово свака основна организација у Београду броји око 1.000, па и преко 1.000 чланова. У неким просторијама није могло да се смести ни сто људи. Агитација је скоро свугде добро успела, на конференције је, изузев неколико случајева, долазио добар број чланова Народног фронта. Али су се често многи због недостатка места, враћали кућама. Таквих случајева било је највише у Трећем рејону.

Једно од најважнијих питања које је расправљано у дискусији, било је питање добровољног рада у 1949 години. На скоро свим конференцијама узимане су личне обавезе за добровољни рад у 1949 години. Али је и ту било неправилности. Тако се готово на свим конференцијама основних организација Народног фронта Другог рејона десило да је најпре изнесена једна цифра обавезе добровољних радних часова у 1949 години, па је после та цифра одједанпут повећана, често за десет и двадесет хиљада часова, „зато што је тако речено у рејонском извршном одбору Фронта". То је било потпуно неправилно. Ако је већ читав рејонски план добровољних радних часова, с обзиром на велике инвестиције, повећан, па је потребно повећати и број часова сваке основне организације, онда се то није смело тако једноставно саопштити, него је требало претходно члановима Фронта политички објаснити потребу тог повећања, јер се ради о добровољном раду.

Док је у Другом рејону било таквих случајева изненадног повећавања плана добровољног рада по некој „директиви", дотле је у Трећем рејону у неким основним организацијама дошло до повећавања плана од стране самих чланова Фронта. Тако је у Двадесет осмој основној организацији Трећег рејона пао предлог да се уместо 20.000 радних часова, колико је износила обавеза, подигне обавеза на 26.000 радних часова. Из дискусије се видело да сви присутни чланови Фронта пристају на то повећање и кад је ствар била решена, устао је претседник те основне организације и почео да говори како не би требало повећавати већ узету обавезу, како је и то доста, он зна како је ланске године тешко ишло (а његова основна организација знатно је премашила прошлогодишњу обавезу), како је доста и 20.000 часова и ту треба доста да се ради. Овакав опортунистички став претседника основне организације зауставио је неколицину, али су они упорнији ипак успели да се повећа обавеза на 26.000.

Како ће се крајем фебруара одржати поново предизборне конференције по основним организацијама, одбори основних организација треба да се труде да уклоне све ове недостатке који су се испољили приликом одржавања првих предизборних конференција. Пре свега, треба добро спровести агитацију, обавестити сваког, истаћи плакате о претстојећим конференцијама. Активи агитатора треба да појачају свој рад. Руководства основних организација треба да обезбеде веће просторије за одржавање конференција, како би тим веома важним, последњим предизборним конференцијама, присуствовао што већи број чланова Народног фронта. Рејонске комисије, које имају дужност да помажу одборе основних организација у организовању и припреми предизборних конференција, треба овога пута да пруже много више помоћи, како би се заиста обезбедило да те конференције буду што боље.

Кућни савети и њихова делатност

После доношења одлуке Народног одбора града Београда приступило се оснивању кућних савета у свим београдским станбеним зградама које треба да их имају. Иако је већ прошло више од две недеље од дана доношења одлука о њиховом оснивању, у великом броју зграда кућни савети још нису основани, а у многим организацијама Народног фронта не постоје сређени записници о одржаним изборима њиховог руководства.

Кућни савети треба да одиграју важну улогу у решавању станбеног питања, једног од најболнијих питања у животу нашег града. Њихови су задаци да докрајче запуштеност, несавестан и немаран однос према станбеним зградама, да у њима створе здравствене и културне услове који одговарају нашој друштвеној стварности. Кроз кућне савете треба да се најшире масе ангажују на помоћи народним властима у циљу правилног уређења станбеног односа, брижљивијег одржавања и коришћења станбених зграда и контроле над радом станбених органа, кућевласника и станара.

Кућни савети треба да помогну народној власти у решавању ситних, свакодневних, питања из којих могу да израсту, ако се благовремено не реше, тешки поремећаји и проблеми. Они ће извршити свој задатак ако, држећи се постојећих законских прописа, решавају самоиницијативно највећи део кварова и недостатака у својим зградама, у заједничком договору органа управљања зградом или кућевласника и станара. Неопходно је да кућни савети буду у сталној вези са рејонским повереништвом за станове, које треба да их помаже и усвоје њихове корисне предлоге и сугестије.

Да би кућни савети могли да дају у свом раду све што се од њих очекује потребно је, пре свега, да се правилно организују. У њиховом руководству треба да буду људи који ће знати да обухвате својим радом што већи број станара, да свакога од њих ангажују на послу који му одговара и за који има склоности. За рад кућних савета влада међу станарима велико интересовање. Баш зато у њима узимају учешћа и људи који иначе мало раде или уопште не раде у основној организацији Народног фронта. Међу њима има и заосталих људи и учаурених у своје личне, ситне, бриге. Стога се, с једне стране, кућним саветима даје могућност да конструктивним радом обухвате врло велики број станара, чија се делатност у организацији Народног фронта своди на плаћање чланарине, а с друге стране повереник кућног савета и остало руководство треба будно да пазе на могућа скретања и да усмерују његову делатност у правилном правцу. Не сме се догађати, као на заседању кућног савета у Доситијевој улици број 43, да се дискусија претвори у свађу, да сваки станар жучно износи своје личне станбене проблеме, а у томе предњачи сам повереник. До неспоразума на заседању овог кућног савета дошло је највише због погрешног схватања да је кућни савет као нека извршна власт, која може да дела независно од рејонских станбених органа.

После избора руководства и прегледа целе зграде, кућни савет треба да попише кварове, недостатке и проблеме и да начини план рада за месец дана. Планове треба расподелити на групе и за њихово извршење мобилисати све станаре. Има кућних савета који су правилно схватили и поставили своје задатке и пришли њиховом извршењу. Кућни савет у улици Седмог јула 36, са преко двадесет станова, саставио је, на пример, план рада и дао низ корисних предлога управи станбених зграда. Добро ради и кућни савет у Охридској улици број 2. У овој згради, која има преко пет спратова, већ дуго не ради лифт, иако су за ње говорили оспособљавање потребне врло мале оправке. Када је кућни савет скренуо на то пажњу кућевласнику Томи Марићу, он је рекао да нема за оправку новца, иако има још једну петоспратницу, и да раде сами станари шта хоће. Кућни савет је прихватио тај савет кућевласника и самоиницијативно предложио Повереништву станова Четвртог рејона да сам обезбеди материјал и радну снагу за оправку лифта на терет власника. Овај предлог, који одговара и законским прописима, прихваћен је као користан и позитиван. Напротив, кућни савет у Трнској улици 21, многа питања је решио кроз корисну сарадњу кућевласника и станара. Неке кварове ће оправити о свом трошку кућевласник, а неке станари.

У раду кућних савета решавају се многа питања која су годинама изгледала нерешива и загорчавала живот станара. Кућни савет на Косанчићевог Венцу број 2 пронашао је, на пример, да се парно грејање, које није радило седам година, може малим оправкама оспособити. Исто тако дао је предлог за увођење електричне инсталације у подруму.

Има и кућних савета чији чланови сматрају да је довољно да се састану, да закључе шта треба учинити и да поднесу о томе писмени захтев повереништву Таквим радом кућни савети би изгубили сваку сврху свога постојања, а повереништво за станове претрпало би се низом ситних и непотребних задатака. Кућни савет у Страхинића Бана улици број 65, на пример, био је толико неактиван да је дозволио да 20 дана леже степенице које су се срушиле јер зграда прокишњава да се станари преко њих спотичу и прелазе са даске на даску. Тек на интервенцију инспекције Првог рејона, тај квар је отклоњен.

Основне организације Народног фронта треба да пруже пуну помоћ кућним саветима у њиховим свакодневним задацима. Од тога колико се оне заузму за организацију и деловање кућних савета зависи, умногоме, њихов правилан рад.

„Народни фронт Југославије јесте таква масовна организација у којој се Комунистичка партија Југославије, да би успешно могла испуњавати своју руководећу улогу, учи од радних маса, слуша њихов глас при одређивању своје политике и својих конкретних задатака, и у којој зато Комунистичка партија има најмасовнији инструменат контроле правилности своје политике".

(Програм Комунистичке партије Југославије)

Обезбедимо учешће свих омладинаца на предвојничкој обуци

Предвојничка обука омладине, која се већ неколико месеци изводи по наставним центрима а у школама у Београду, и поред тога што је по својој организацији нова, показала је углавном добре резултате, али и неке недостатке који се морају отклонити да би се настава што успешније обављала. Код наше омладине постоји огромно интересовање за овлађивање војним знањима, што се види по добром успеху у многим центрима.

Главни проблем свих наставних центара је нередован долазак омладинаца на часове обуке. Ретки су и скоро не постоје центри у којима долази сва омладина. За слабу евиденцију омладинаца који су обавезни да иду на обуку, носе главну одговорност управе предузећа и установа које, поред тога, и не контролишу да ли омладинци редовно одлазе на обуку, не извештавају наставне центре о тачном бројном стању, о променама и томе слично. Често се дешава да управе предузећа пошаљу нереалне спискове, тако да се никада не може знати тачно бројно стање омладинаца. У неким предузећима задржавају се омладинци на разним пословима за време обуке. Управе предузећа не схватају да се ни један омладинац за време обуке не може задржати ни под каквим изговором у предузећу. Навешћемо само нека већа предузећа у којима је слаба евиденција омладине и из којих нередовно долазе омладинци на часове. То су »Октобарска слобода«, Бродоградилиште Чукарица, »Змај«, »Икарус«, Нови Београд, Ложионица, »Југоштампа«, »Никола Тесла« и низ других предузећа. У погледу учешћа омладине, најслабији је Шести рејон.

Дужност је свих управа предузећа и установа да, уз активну подршку омладинских организација, обезбеде потпуну контролу похађања часова од стране омладинаца и да успоставе тачну евиденцију свих омладинаца који су обавезни да иду на часове обуке. Досадашња немарност не може се оправдати и не сме се поновити. Омладинске организације имају за задатак да са своје стране утичу на све омладинце који су обавезни да иду на предвојничку обуку, да редовно похађају часове.

Нередовно одржавање политичке наставе штети умногоме правилном политичком објашњавању значаја предвојничке обуке омладинцима. Наставници за политичке часове у многим центрима не долазе редовно због велике преоптерећености својим послом или друштвеним задужењима, а и због сопствене неодговорности. Јасно је да се не може замислити правилно одвијање предвојничке обуке без политичке наставе. Због тога наставнике за политичке часове треба растеретити свих сувишних друштвених задужења, омогућити им да се што боље спреме за часове. Командни кадар за војну стручну наставу исто тако треба растеретити свих осталих задужења, да би могли да се што боље спреме за наставу и да би се по свим центрима побољшао квалитет наставе. Политичка настава се не одржава редовно у многим центрима, као, на пример, у Мешовитој учитељској школи у Трећем рејону, и у Другом, Трећем и Четвртом центру у Шестом рејону.

Отклањањем ових недостатака, а нарочито слабе евиденције омладине, омогућиће се бољи рад наставних центара и још бољи успеси у предвојничкој обуци.

У трећој години Петолетке

Испуњење месечног плана у текстилним предузећима

Милева Павловић, ради у „Стаљинграду" на 12 разбоја, испунила је свој двомесечни план до 29 јануара

У већини текстилних предузећа у Београду, која су се борила са много тешкоћа, испуњени су у току прошле године производни планови пре рока. У трећој години Плана, текстилна предузећа су добила повишен производни задатак и ушла у нову годину са много већим искуствима у организацији рада и такмичења. Једна од слабости неких текстилних предузећа, у току прошле године, била је недовољна брига за бољи квалитет производа, недовољна борба за бољу контролу произведених артикала. На почетку ове године у многим предузећима постављене су комисије за контролу квалитета производа, које је требало да онемогуће производњу робе лошег квалитета. Неравномерност у испуњењу плана у појединим месецима и тромесечјима била је, такође, једна од грешака прошлогодишњег рада.

Одмах на почетку године по текстилним предузећима отпочела је борба за испуњење дневних, декадних и месечних планова. Закључци многих саветовања указали су да је систематска борба за испуњење плана у току целе године један од најважнијих задатака синдикалних организација.

Најбоље резултате у испуњењу плана у месецу јануару показало је предузеће „Партизанка" које је испунило месечни план количински за 108%, а финансиски за 101,3%. И поред овог успеха, може се констатовати да квалитет производа у току јануара месеца није био добар. Контрола квалитета произведене робе није добро функционисала. Синдикална подружница, са своје стране, није била довољно упорна и борбена да заоштри питање квалитета. Тако, на пример, у једној продавници у Четвртом рејону враћено је 70 пари женских чарапа због дефекта. Оваквих примера има неколико.

Једна од слабости овог предузећа је и у томе што још није установљена добра евиденција такмичења, због чега се не може спровести контрола извршавања примљених обавеза и не може у потпуности размахнути социјалистичко такмичење. Један од главних задатака синдикалне организације овог предузећа је да, поред отклањања других недостатака у раду, заоштри још више питање квалитета производа и побољша евиденцију такмичења.

Предузеће „Октобарска слобода" испунило је месечни производни план са 101%, захваљујући новој организацији рада, увођењу бригадног система. У овом предузећу узета је обавеза да се до 8 марта сви радници и раднице обухвате у бригадни систем. У појединим бригадама током јануара месеца почео је да опада квалитет, због чега комисије за квалитет производа морају да појачају контролу.

Евиденција такмичења није још у потпуности спроведена, нема дневних резултата сваког појединачног радника. Наравно да због слабе евиденције не може да се изврши контрола извршавања такмичарских обавеза.

Ово предузеће је показало да и поред оскудице у радној снази производни план може да се изврши ако се успостави нова организација посла и уведе бригадни систем рада. Захваљујући реорганизацији посла, која је извршена половином јануара, у „Октобарској слободи" не стоји више ни један разбој, док је раније просечно дневно стајало око 40 разбоја.

Предузеће „Стаљинград" испунило је свој месечни план у јануару месецу за 100,3%. Бригадни систем рада допринео је успеху овог предузећа. У „Стаљинграду" данас има 61 бригада. Крајем прошле године извршена је реорганизација у овом предузећу, спроведено је правилније награђивање радника и правилно постављена

Радна дисциплина се у првом месецу ове године знатно побољшала. Док је прошле године просечно месечно изгубљено око 15.000 радних часова, у јануару је изгубљено око 4000. Наравно, то не значи да у „Стаљинграду" више не постоји проблем побољшања радне дисциплине.

Евиденција дневног учинка сваког радника је врло добра. Очигледна агитација је спроведена по свим одељењима. Свакодневно сваки радник може да види да ли је извршио обавезу и колико је зарадио. Добра евиденција је омогућила и боље и организованије такмичење између радника.

Управа предузећа је омогућила развијање производних планова на појединачна радна места. Има многих примера великих иницијатива код појединих радника за извршење и премашење месечног плана на свом радном месту. Радница Милева Павловић, која ради на 12 разбоја, испунила је план за јануар месец за 18 дана и обавезала се да свој фебруарски план изврши до краја јануара. Она је своју обавезу извршила до 29 јануара. Радница Станислава Бајић ради исто на 12 разбоја и испунила је план за јануар месец за 19 дана. Ови примери показују колико се развијањем производног плана постиже самоиницијатива код појединог радника за премашење плана.

Завод за израду војне одеће извршио је план у јануару месецу свега за 95%. Крајем прошле године и почетком јануара месеца заоштрена је борба за квалитет производа и појачана контрола квалитета робе од стране комисија. Свој прошлогодишњи план Завод је испунио за 135%, али је квалитет произведене робе био понекад лош. Због тога је у првом месецу, треће планске године, заоштрена борба за квалитет. Завод има добро организоване бригаде које се пре почетка рада свакодневно саветују.

Станислава Бајић, ткаља у предузећу „Стаљинград", ради на 12 разбоја, испунила је месечни план у јануару за 19 дана

СЛАБА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕРСОНАЛНЕ СЛУЖБЕ И НЕБРИГА ЗА ЉУДЕ —

основни узрок велике флуктуације радника у Градском саобраћајном предузећу

Борба за сталност радне снаге у нашој привреди немогућа је без свакодневне бриге за људе, без сталног и упорног старања на стварању бољих услова рада, без бриге о њиховом правилном размештају и награђивању. Све ово је саставни део борбе за извршење нашег Петогодишњег плана, за изградњу социјализма и стварање срећније сутрашњице. Овај основни задатак у борби за План већина привредних руководилаца схватила је правилно и са својим радним колективима свакодневно доприноси да грешака по том питању буде што мање.

Правилно извршавање ових задатака пада у првом реду на персоналне службе предузећа и установа. Од доброг рада и правилно организоване персоналне службе у предузећу умногоме зависи хоће ли на време бити запажене разне неправилности и штетне појаве недисциплине, изостанака са посла, великог броја обољења радника итд. Све ове појаве персонална служба треба свакодневно да уочава, да врши анализу и да тражи узроке истих, да би се могле предузети конкретне мере и појачати политички рад ради отклањања ових недостатака..

Међутим, низ чињеница говори о томе, да питање организације рада персоналне службе у Градском саобраћајном предузећу није овако схваћено и да је било крупних недостатака због којих персонална служба није одговорила своме задатку, а то се негативно одразило у раду читавог предузећа и у правилном одвијању јавног градског саобраћаја у Београду.

У току 1948 године од укупно упослених радника и службеника 35% напустило је Градско саобраћајно предузеће тј. више од једне трећине упослених. Од тога предузећу је отказало 20%, а предузеће је отпустило 15% радника и службеника. Када се узме у обзир да је Градско саобраћајно предузеће велико и да има велики број упослених, онда је јасно колика је ова цифра, и да би о томе требало озбиљно да размисли у првом реду руководство предузећа.

Испитивањем узрока, због којих је дошло до овако велике флуктуације радника у Градском саобраћајном предузећу, установило се да персонална служба не функционише добро и да је због неорганизованог и неодговорног рада исте проузроковано још низ других недостатака у предузећу, а све се то одразило у небризи за људе, што је углавном и проузроковало напуштање предузећа од стране радника.

У персоналном отсеку Градског саобраћајног предузећа није посвећена скоро никаква пажња евиденцији, нити је она схваћена као основно средство за правилно и оперативно руковођење. Иако у истом отсеку ради 10 службеника, а персонални референт има и помоћника, опет је обична ствар да се подаци о бројном стању не слажу, да план кадрова не одговара стварним потребама појединих служби и одељења итд. Тако је по плану кадрова Грађевинског отсека предвиђено поред постојећих, још 10 калдрмџија, 10 електро-монтера и 2 заваривача. Овај број људи требало је да се оспособи кроз тромесечни курс, о чему је писмено обавештен персонални отсек, па ипак персонални референт не зна да су ови људи уопште потребни. По плану саобраћајног отсека, за постојећа возила у 1949 години потребно је још 40 кочничара, а по плану персоналног отсека није потребан ни један кочничар. Кондуктера је потребно још 226 по плану отсека саобраћаја, а по плану персоналног отсека свега 100. Дана 3 јануара 1949 године персонални отсек имао је на списку 34 ученика у привреди више него што показују дневни извештаји појединих одељења. Испитивањем узрока неслагања ових података утврђено је да је известан број ученика напустио предузеће, а да уговори још нису раскинути и води се у евиденцији ученика. Тако је Петар Михаиловић напустио предузеће 3 маја 1948 године, Момчило Станковић 28 јуна 1948, Милош Митровић 16 јула 1948 а са истим ученицима још нису раскинути уговори.

Када се има у виду овако слаба евиденција и остало административно пословање персоналног отсека, онда је јасно да персонални отсек не може извршити ни друге задатке око правилног размештаја постојећих кадрова и уздизања нових. Тако ученици на изучавању столарског заната раде у производњи на штету наставног програма школе, због недостатка стручних кадрова за извршење производног задатка столарске радионице, док на другој страни у горњем трамвајском депоу у ноћној смени рада један столар, сарач и стаклорезац у току целе ноћи од један до 2 часа, уместо да се ови пребаце у радионице, а да дежурни мајстори столари, сарач и стаклорезац који раде у ноћној партији доњег депоа, но потреби врше оправке и у горњем депоу. Исто тако ни број жена-чистачица није сразмеран ни правилно распоређен према броју возила у појединим гаражама и депоима. Најчешћи је случај да се закашњење или неизлазак возила у саобраћај правда недостатком кадрова, кочничара, док у администрацији ГСП ради 23 кондуктера и 10 старих и искусних кочничара потпуно здравих и способних за саобраћајну службу. У аутогаражи евиденцију води један електричар, док у исто време предузеће нема довољно електричара за вршење оправки на возилима.

Услед недовољног броја саобраћајног особља, и због великог процента боловања службеника (а до чега је дошло услед наведених и других разлога), предузеће уместо да се позабави овим питањима и испита узроке одласка радника из предузећа, слабе дисциплине и великог броја боловања, уместо да решава ова горућа питања конкретним мерама, пришло је лакшем начину решавања овог проблема тј. недостатак особља решаван је прековременим радом. Тако је само од 21 новембра до 20 децембра 1948 године по 16 часова дневно радило 447 саобраћајних службеника. У дане недељног одмора радило је 60 саобраћајних службеника по 16 часова дневно. У месецу новембру Градско саобраћајно предузеће утрошило је 31.309 прековремених часова. За 8 дана у месецу децембру 1948 године радило је по 16 часова 21,2% саобраћајних службеника, а у слободан дан по 8 часова радило је 60,44% службеника. Ово су само неколико примера о прековременом раду од 16 часова дневно и раду у слободан дан, али рад од 12 до 14 часова дневно за персоналног референта била је нормална појава. Сасвим је јасно да се на овакав начин није могло решити питање радне снаге, већ је напротив велики прековремени рад, а нарочито женске радне снаге, довео до повећања обољења и на тај начин добио се обрнути, нежељени резултат.

Поред овога, био је крупан недостатак и то што се у предузећу мало водило рачуна о правилном награђивању радника и саобраћајног особља. Тако, због слабе евиденције и бирократског односа према потребама и правима радника, није дошло до правилне примене Уредбе о платама и додацима шофера и њихових помоћника, као ни правилника ИОНО-а о награђивању шофера и механичара за одржавање и неискључивање возила из саобраћаја. У читавој 1948 години није добио награду ни један шофер аутобуса по правилнику ИОНО-а, јер наводно нису испунили услове, док је на тролејбусима за целу годину награђен 61 шофер од 1,25 до 1.044 динара. Колико је питање стимулирања саобраћајног особља било споредно, види се по томе, што награде за уштеду горива у 1948 години нису уопште даване, док је у 1947 години за уштеду горива награђено 97 шофера од 3,5—261,5 динара, што просечно, за целу годину, на једног награђеног долази 95 динара. Исто тако, кочничари и кондуктери на трамвајима плаћени су подједнако за рад на свим линијама, како рад и одговорност нису једнаки, јер има стрмих пруга, као например број 2 и број 10, где је потребна стална и много већа опрезност него на осталим. Због такве уравниловке тежине посла, догађало се да извесни кочничари и кондуктери намерно закашњавају на посао, само да не би ишли на линије где је рад напорнији, јер је плата била иста као и на осталим линијама. Било је случајева да се залагањем стручних радника у предузећу оквалификују и оспособе за вршење оправке трамвајских кола неквалификовани радници. Међутим, неки од ових радника напустили су предузеће због тога што је споро решавано повећање њихових плата у вези постигнутих успеха у раду и предлога руководиоца одељења. Сви ови предлози за извесна побољшања плата заслужним радницима требало је да прођу кроз велику и компликовану процедуру персоналног отсека.

Ови недостаци допринели су томе, да је добар део старих стручних радника напустио предузеће. Због тога се многи радници који су дошли у ово предузеће нису дуго задржали, већ су га напустили и отишли у друга предузећа. Ово је такође утицало да код извесног броја радника ослаби радна дисциплина. Колико је била слаба борба против разних неправилности које су долазиле од стране извесних радника и службеника види се по томе, што је неко због учињене грешке или пропуста имао да буде кажњен новчано или неком другом казном, предаван у надлежност и решавање правном отсеку и више се за то нико није интересовао, а правни отсек у највише случајева окончавао је ове предмете и доносио одлуке о кажњавању тек након 3—6 месеци. Често многа лица нису ни могла бити кажњена због тога што су у међувремену напуштала предузеће. Сасвим је јасно да овакав начин решавања одговорности за пропусте и грешке нема никаквог ефекта, нити то делује васпитно као пример осталима.

Извршни народни одбор града Београда,- у циљу побољшања организације и отклањања ових и других недостатака, предузео је низ мера, као што је реорганизација предузећа, смењивање управника Управе саобраћаја и персоналног референта, категоризација саобраћајних линија у циљу праведнијег награђивања саобраћајног особља, побољшање награђивања шофера итд. Поред ових мера, које је предузео Извршни одбор града Београда, даљи је задатак у првом реду партиске и синдикалне организације, да појачају свој рад и заоштре борбу за свестрану бригу о радним људима, борбу за правилно коришћење и уздизање нових стручних кадрова, јер је ово један од основних задатака у борби за извршење Петогодишњег плана и изградњу социјализма.

Б. З.

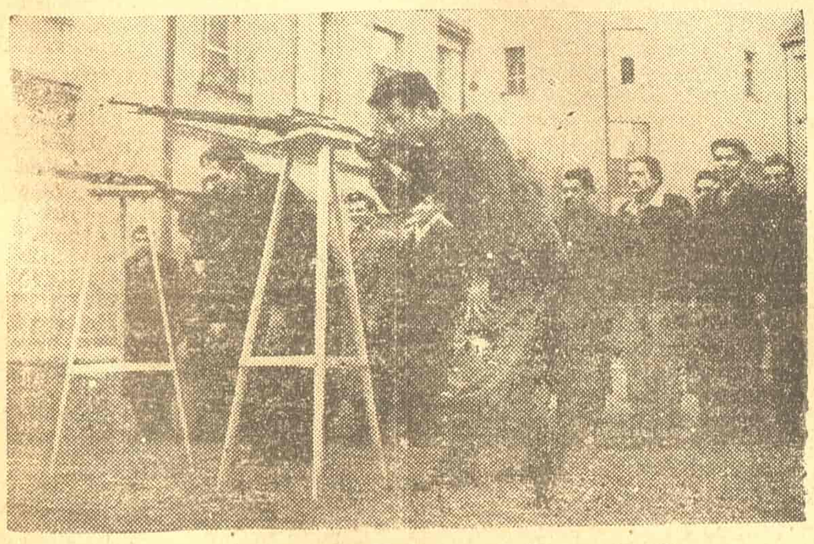

Нишањење из стојећег става са наслоном

Посвећено ресторану „Колосеум"

Зашто да се кидаш, да тражиш и бираш
Међу овом, оном разноразном робом?
Одмараш се лепо, ринглице сервираш...
Надлежни плаћају, задовољни тобом!

Постоје сви услови да Београђани имају

бољи квалитет хлеба

У Београду и у читавој нашој земљи после ослобођења ниједног момента није се постављало питање снабдевање грађана хлебом, јер је хлеба било сваког дана, у одређеним квотама обезбеђеног снабдевања, а у пракси се показало да су те квоте довољне, нарочито после њиховог повишења за 50 грама. И поред тога што је грађанство било редовно подмирено хлебом, ипак се дискутовало о хлебу због његовог слабог квалитета. Грађани Београда чешће су указивали на слаб квалитет хлеба. Међутим, на побољшању квалитета хлеба нису се предузимале све могуће мере које су стајале на расположењу Повереништву трговине и снабдевања ИОНО-а и Градском предузећу за хлеб.

Испитивањем узрока слабог квалитета хлеба установљено је да Градско предузеће за хлеб није организовало контролу квалитета производа, чији би задатак био да утиче на побољшање квалитета, открива слабости у производњи и бори се за њихово отклањање.

Градско предузеће за хлеб до сада се углавном борило на повећању капацитета, да би се омогућило, да се задовоље потребе Београда у снабдевању хлебом, док се по питању побољшања квалитета нису предузимале потребне мере, и овај проблем био је запостављен.

Поред недостатака у досадашњем раду Градског предузећа за хлеб било је и објективних узрока, који су утицали на слабљење квалитета, а против којих Градско предузеће за хлеб није се енергично борило, нити је по тим питањима имало потребну помоћ Повереништва. Узроци који су утицали на слабљење квалитета били би: неједнака мешава, због чега није омогућено стварање стандардног типа брашна, а што игра важну улогу у производњи хлеба; слаб квалитет огрева итд. Све ове слабости узрок су слабом квалитету хлеба, што је имало за последицу да грађани Београда нису снабдевени увек свежим и добрим хлебом. Због слабог квалитета, веће количине хлеба нису искоришћене у сврху исхране, већ је добар део хлеба бацан. Није ретка појава да се виде у двориштима мензи и радничко - службеничких ресторана у кантама за помије веће количине хлеба. Ова појава није ретка ни у домаћинствима.

Ако се анализирају узроци слабог квалитета хлеба, долази се до констатације, да није поклоњена потребна пажња производњи хлеба од мешаног брашна, како код справљања квасова за тесто, мешње теста и печење хлеба, тако и у његовој дистрибуцији која није обезбеђивала у продаји свеж хлеб. Хлеб се производи од недовољно зрелих квасова, а приликом печења у пећи лепио се један за други због чега хлеб није довољно нарастао, кора се дебело формирала и испуцала. Производња хлеба није организована и усклађена са трговачком мрежом да се обезбеди потрошачу у свако доба свеж хлеб. Услед тога потрошач је већ код саме куповине добијао хладан и стари хлеб. Због свега тога београдски потрошачи нису могли у потпуности да користе своје квоте хлеба за исхрану, а то значи да се питање побољшања квалитета хлеба неопходно поставља и да се оно мора решити како у интересу потрошача, тако и у интересу чувања фондова.

Испитивањем је установљено да се квалитет хлеба може знатно побољшати спровођењем следећих мера: да се производе векне од 1 килограма; да се организује производња тако да потрошач у свако доба може добити у трговачкој мрежи свеж хлеб; да Градско предузеће за хлеб обухвати на подручју Београда што више производних јединица, не тежећи само централизацији, чиме ће се постићи уштеда на превозним средствима, јер ће више производних јединица лакше снабдевати трговачку мрежу; да Градско предузеће за хлеб организује контролу производње хлеба чиме ће се обезбеђивати мешење хлеба од зрелих квасова да се приликом печења у пећи хлеб не лепи један за други итд. Повереништво трговине и снабдевања ИОНО-а предузеће мере да се у локалној млинској индустрији организује контрола мешаве у циљу стварања стандардног типа брашна и, утицати да се Градском предузећу додељује огрев бољег квалитета, и сличне мере. Оваквом организацијом производње хлеба, потпомогнута од Повереништва, знатно ће се побољшати квалитет хлеба у потпуности задовољити укус потрошача и решити питање коришћење квота одређених за обезбеђено снабдевање.

Побољшање квалитета хлеба могло би се постићи још у већој мери ако би се приступило производњи чистог пшеничног хлеба на бази расподеле 80 од сто у хлебу и 20 од сто кукурузном брашну. Овај начин производње могуће је спровести утолико пре, јер то дозвољавају повећане квоте од 50 грама извршене у 1948 години. Производњу хлеба од чистог пшеничног брашна на овој бази расподеле спроводе већ више градова у нашој земљи, и то је наишло на одобравање потрошача.

Јасно је, да добар квалитет свежега хлеба у исхрани потрошача игра важну улогу. Ради тога се приступа спровођењу потребних мера које ће обезбедити производњу бољег квалитета хлеба и на тај начин омогућити потрошачима Београда да правилно користе своје квоте одређене Уредбом о обезбеђеном снабдевању.

Д. С.

„Основно у Народном фронту Југославије од увек је било и остало: јединство маса. Чишћење Народног фронта од реакционарних појединаца који су се увукли и још увек се увлаче у Фронт с циљем да га разбију — само јача редове Народног фронта“.

(Програм Комунистичке партије Југославије).

У току ове године биће оборена цена тестерисања дрва

Управа за радну снагу одредиће тарифу

Неравномеран прилив дрва на београдским дрварама, у току ове зиме, отежавао је снабдевање Београђана. Осим тога, грађани, који су узимали дрва на појединим стовариштима, нису били у могућности, у већини случајева, да тестеришу дрва на самој дрвари. Најчешћи разлог био је тај што многа стоваришта предузећа „Огрев“ немају моторне тестере. Због тога су грађани били приморани да плаћају приватним тестерашима по 160 до 200 динара за метар, док се на моторним тестерама плаћа 40 динара за тестерисање по метру.

Предвиђа се у току ове године успостављање моторних тестера по многим београдским дрварама. То не значи да ће се још ове године укинути право приватног тестерисања. Оно је немогућно све дотле док се у потпуности не оствари равномеран прилив дрва по дрварама града и омогући тестерисање на моторним тестерама свим грађанима који следују дрва на карте.

Данас се врши пописивање тестераша у Београду. Сви тестераши који раде приватно по Београду, морају се пријавити Управи за радну снагу Извршног одбора града Београда. Уколико се не пријаве, неће добити дозволу за тестерисање. Тестераши ће носити број на капи или капуту. Под тим бројем биће у исто време заведени у спискове Управе за радну снагу. Дозвола за тестерисање без регистарског броја не важи. Тестераши ће морати да раде по тарифи која ће им бити одређена и да се строго придржавају ње. Шта више, неће моћи да одбију позив грађанина ако их овај позове на тестерисање дрва.

Тиме ће се узети у заштиту грађани и трудбеници Београда од ове врсте шпекулације.

Али питање тестерисања, без обзира на тестераше, решиће се једино на тај начин ако се по рејонским стовариштима дрва успоставе моторне тестере и омогући грађанима, равномерним довозом, подизање дрва.

Нису тестераши радили само свој посао у Београду. Неки од њих су се бавили и шпекулацијом. У записницима и судских саслушања могу се наћи многа имена тестераша који су шпекулисали нарочито индустриским и прехранбеним картама.

Порез многи нису плаћали. Обично када би тестераш дошао у Београд, он би платио извесну суму, за одобрење тестерисања, коју је био обавезан да плати, а сваки даљи траг губио би му се после тога. Успостављање евиденције у Управи за радну снагу омогућиће контролу службених органа над њиховим радом, који је често сумњиве природе. За сваки прекршај одредби, било у погледу одређене тарифе за тестерисање или тестерисања без одобрења Управе за радну снагу примењиваће се казна у новчаном износу до 2.000 динара.

Млађи тестераши неће добити дозволу за тестерисање. С обзиром да су физички здрави, биће укључени у привреду и одредиће им се пут, према њиховим способностима, ка личној изградњи, у живот социјалистичких људи, непознат за њих до данас.

У току ове године, биће Београђани у могућности да много јевтиније тестеришу дрва, а наша привреда добиће нову радну снагу за социјалистичку изградњу земље.

„Кроз Народни фронт врши се најшире, најмасовније подизање политичке свести маса и њихово политичко васпитање у духу социјализма“.

(Програм Комунистичке партије Југославије).

Дечја играчка није луксуз већ потреба

Играчке које се продају у Београду нису ни лепе, ни здраве, а веома скупе

До своје седме године, док не ступи у школу, дете у игри учи, стиче искуства, упознаје се са „светом одраслих“, развија своје умне и телесне моћи.

„Игра је начин упознавања детета са спољним светом, игра је за децу учење, игра је њихов рад, игра је за њих озбиљан облик васпитања, игра је насушна и прека потреба дечјег организма који расте“, — рекла је Крупска.

Најмилији друг детета у игри, оруђе којим дете

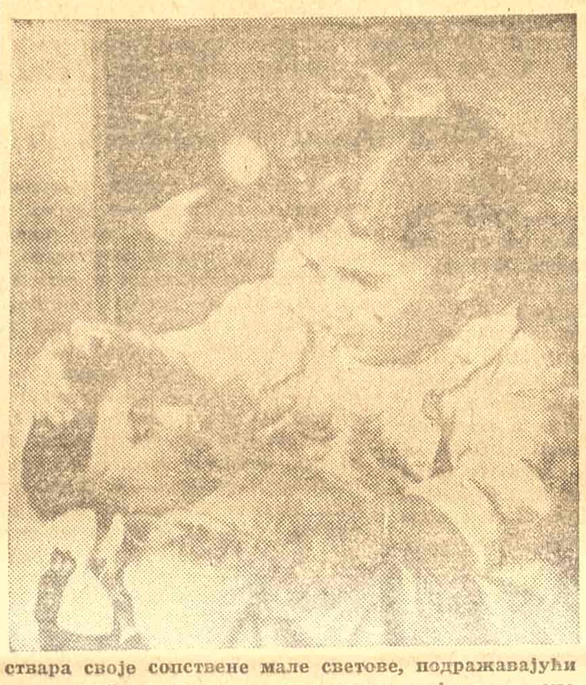

ствара своје сопствене мале светове, подражавајући „великим“ стварима и створовима које види око себе, помоћно васпитно средство без кога се не може замислити здрав и правилан одгој детета, неопходна потреба његових првих година живота, по мишљењу свих педагога света, јесте дечја играчка. У најразноврснијим играма, помоћу дечјих играчака, испољава и развија дете своју непрекидну потребу за активношћу и покретом, у њима је најживље запослена његова машта која једнога дана може постати плодна и стваралачка. Играчка потстиче развој читавог низа позитивних умних, телесних и моралних особина детета.

Играјући се лоптом, обручом, конопцем за прескакање и „кеглама“, развија дете своју телесну снагу, гипкост, брзину и спретност удова. Конструктивне играчке: шарене коцке, минијатурни грађевински материјал, алатке, помажу развоју његове љубави према раду, инвентивности, стваралаштву и стрпљењу. Дете се у игри стварно учи и навикава на стваралачку делатност. А дубока је истина у речима Макаренка: „Какво је дете у игри, такво ће бити у раду кад одрасте.“ У игри са лутками, чупавим мецама и разним другим животињама долазе до изражаја најнежнија и најчовечнија осећања деце: љубав, брига и старање према слабијима, према онима који су им поверени, пожртвованост и несебичност. Дечје склоности и обдарености, још нејасни облици карактера, све се то одражава игром и даје могућности добром педагогу да их искористи и упути у најбољем смеру.

Али свака играчка не делује васпитно на наше најмлађе већ, напротив, ако не одговара потребним условима, може да утиче штетно на њихово здравље и васпитање. Играчка треба да буде, пре свега, реалистичка, да приказује животиње и ствари онакве какве су у природи, правилно упрошћена и стилизована. Треба да буде складних облика и боја, да васпитава укус детета и смисао за лепо, да нема оштрих ивица нити да буде обојена нездравим бојама. Нарочито је важно да играчке које се дају најмлађима буде такве да не могу озледити и да су хигијенске. Играчке од крпа је тешко прати, те по јаслама и обдаништима могу бити стални разносачи зараза.

Родитељи, васпитачи, педагози, сви они који се баве васпитањем деце, па и сви они који загледају излоге београдских продавница, знају да су дечје играчке код нас, у великој већини, нехигијенске, неестетске, непедагошке и недостижно скупе. Продају се дрвене, лоше изрендисане играчке, слабо израђене и неукусне животиње од крпа, за које је тешко рећи шта претстављају, лимени аутомобили, оштрих ивица, „мече“ са цветним шарама, дречећи шарене куце са њушкама фантастичних облика. Цене, било укусних играчака које су у мањини, било тих наказа, достижу толике висине да безброј малишана могу само да их прижељкују. Лепушкаста лутка, скромне величине, има врло нескромну цену од 700 динара, а да и не говоримо о оним, већим, „бебама“, које стају 1500.

Хазардне игре: „Човече не љути се“, рулет, разне „трке“ са коцком претстављају посебно зло које треба искорењивати. У дечјој игри не сме да одлучује коцкарска срећа, већ умни, вољни напор, вештина и залагање који буде спортски дух, дух племенитог такмичења.

Многобројни су узроци проблема дечјих играчака, који се озбиљно поставља у васпитању деце нашег града. Али је свима њима корен у још недовољном схватању важности овог васпитног средства код надлежних фактора.

Дечје играчке се не израђују код нас, централизовано, на једном месту, нити под каквом државном контролом, већ их израђује и велики број непозваних приватника, међу којима има и учитеља, и инжењера, који су се латили тога посла да се не би запослили негде у унутрашњости. Они се не руководе у своме раду неком жељом да задовоље васпитне захтеве већ искључиво зарадом.

Министарство просвете НР Србије предузело је кораке још 1947 године да побољша стање играчака у нашој републици. Зато је, при овом министарству, тада, основана комисија за оцену и одобрење дечјих играчака. Чланови комисије су педагози, дечји лекари, претставници Министарства просвете и Министарства народног здравља, претставници УЛУС-а, и масовних организација. Задатак је комисије да оцењује и издаје одобрења за моделе дечјих играчака и даје упуства ради њихове израде. Комисија може да даје и саме моделе, које израђују стручњаци за примењену уметност. Да би што већи број произвођача предавао своје моделе комисији, Уред за цене укинуо је порез на луксуз за све играчке које се производе уз њено одобрење. Остале играчке продају се уз порез на луксуз, што је један од узрока њихових високих цена. Упркос свим тим мерама, од свих произвођача играчака у целој НР Србији само њих 16 је поднело своје моделе за оцену и одобрење. Комисија је издала само 53 одобрења за производњу разних модела играчака који су одговарали васпитним, естетским и хигијенским условима. Произвођачи одбијених модела нису се потрудили да прихвате сугестије комисије, већ производе, и даље, играчке, какве им падну на памет. Међу моделима које је одбила комисија има и светло-плавих орлова и чудних ружичастих медведа са позлатом и свакојаких других наказа за које се не зна шта су. Комисија за оцену и одобрење играчака шаље сваком произвођачу писмен одговор, уз одобрен или одбијен модел, са упутствима за даљи рад и даје препоруке за добро израђене моделе.

Број произвођача који подносе моделе на одобрење, а нарочито квалитет и облик играчака које су у продаји говоре речито да се питање играчака не може решити док се комисији за оцену и одобрење играчака не да већа одговорност и садржина рада. Неопходно би било једном уредбом забранити сваку производњу играчака без одобрења комисије за оцену и одобрење играчака при Министарству просвете НР Србије. Тиме би се поставила основа за решење и свих осталих питања у вези са производњом квалитетно добрих и јевтиних играчака.

За израђивање јевтиних и квалитетних дечјих играчака треба добро организовати њихову масовну производњу. Наша индустрија није досад показала довољно разумевања за ово поље рада. Под руководством Главне дирекције за примењену уметност већ скоро годину дана ради фабрика за израду играчака у Београду, али се бори с великим тешкоћама, нарочито у набавци материјала. Играчке се могу израђивати од разних отпадака, првенствено дрвета, гуме и алуминијума. С мало више разумевања људи из индустрије могле би се уклонити веће тешкоће у њиховој производњи. Да би биле приступачне деци свих грађана, треба их ослободити пореза на луксуз. Јер дечје играчке нису луксуз већ потреба.

Организације АФЖ покушале су својим радом и умешношћу да надокнаде недовољан број играчака у дечјим обдаништима и јаслама. Многе су жене у томе постигле лепе успехе, као у Првом рејону, где су израђивале многе и врло укусне играчке. Али су њихови напори недовољни. До данас ни надлежне власти, ни масовне организације, нису довољно учиниле за начелно решење питања дечјих играчака, нису га готово уопште ни покретале.

Да би се решење овог важног питања поставило на најправилнију основу, позивамо родитеље, педагоге, васпитаче, дечје лекаре, претставнике масовних организација, људе из трговине и индустрије, да изнесу своје мишљење, предлоге и сугестије, да кажу шта би требало учинити да наши најмлађи дођу до играчака које ће потпомоћи њихово израстање у свестрано развијене трудбенике наше земље.

Зашто нема довољно робе

по градским посластичарницама?

Посластичарнице, поред осталих радњи које служе за задовољење потреба грађана, доприносе бољој исхрани трудбеника допуњујући је извесним састојцима неопходно потребним човечјем организму. Да би градске посластичарнице могле да задовоље потребе грађана, требало би отклонити неке недостатке који ометају правилан развој ове занатске гране.

У Београду има пет градских посластичарница. Израда колача за продавнице врши се у једној радионици која је снабдевена свим модерним уређајима, потребним за ову врсту производње. Али, и поред технички савршене радионице, поред особља које се свестрано залаже на послу и које је дало и два ударника, грађани Београда нису снабдевени колачима у оним количинама које би задовољиле потрошњу.

Градске посластичарнице сав материјал потребан за израду својих производа набављају на слободном тржишту. Да би се, унеколико, задовољиле потребе грађана колачима, потребно је утрошити дневно 150 килограма белог брашна, 700 комада јаја, поред бутера, масти, шећера, ораха и других потребних артикала. Да ли ће се све те количине сировина наћи на београдским пијацама или не, углавном зависи од дневне тржишне ситуације. Због тога се и дешава да посластичарнице некада остају без колача, док радници стално раде у једној смени, с обзиром на малу производњу. Да би се постојеће стање колико - толико поправило, тражена је дозвола за откуп намирница из унутрашњости, али су надлежни одбили овај захтев.

Поред тешкоћа у вези са набавком материјала, постоје и друге препреке у раду посластичарница. Док приватне продавнице обично израђују колаче у неком одељењу које је смештено уз саму продавницу, дотле, као што смо већ навели, градске посластичарнице добијају робу из радионице која је доста удаљена од центра. Да би се колачи доставили продавницама потребно је имати подесна превозна средства, чиме градска радионица уопште не располаже. Колачи се често преносе на обичним шпедитерским колима, па, иако покривени, ипак су изложени прашини, нарочито када дува ветар. Поред тога, недостатак плехова за преношење робе отежава и успорава транспорт, јер због тога не могу сви колачи у исти мах да буду превезени. Особље запослено по продавницама често седи без посла, због недостатка робе.

Саме продавнице су нехигијенске и неуређене, а има их по чијим споредним просторијама трче пацови. И поред интервенције Завода за дезинсекцију ситуација се није много поправила. У канцеларији предузећа приликом смењивања руководства ново руководство је наишло на доста несређено стање. Није установљена никаква контрола у вези са издавањем материјала, нити се знало колико се колача производи од једне одређене количине сировина. Поред тога, нису постојали људи задужени по појединим секторима који би сносили одговорност за учињене грешке, већ се грешка пребацивала са једног на другог.

Потребно би било више пажње обратити на ову важну грану нашег занатства. По плану за 1949 годину предвиђено је да се отвори још десет градских посластичарница. Ако се не обезбеди правилно снабдевање потребним материјалом за израду довољних количина колача, ове продавнице неће испунити свој задатак. У њима ће се и даље продавати боза, а особље ће седети незапослено.

Осамдесетогодишњица

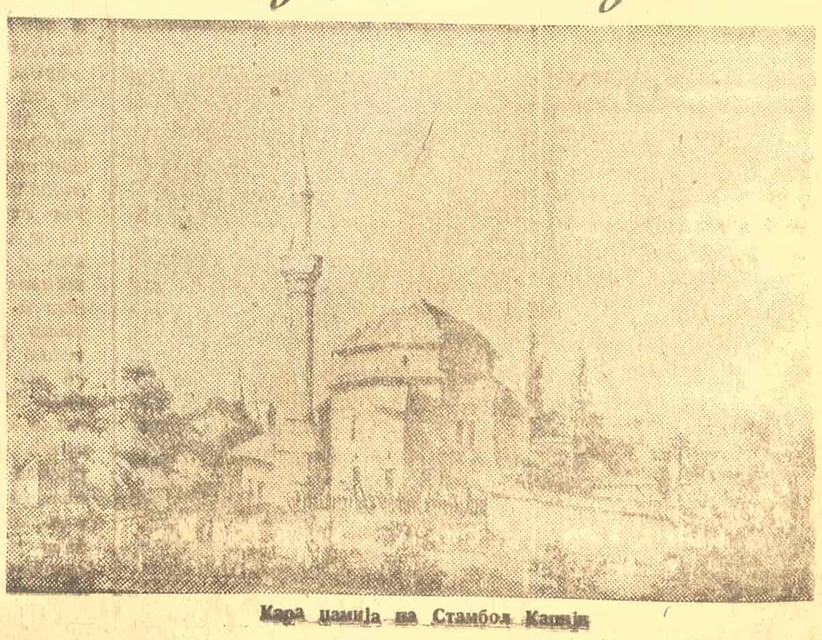

Кара џамија на Стамбол Капији

Таш-Мајдан и Кошутњак

На Таш-Мајдану, који је свој камен дао за древне грађевине Београда, у Кошутњаку у коме се прослављао Празник рада и под кишом и на сваком другом невремену, јер је у Београду био забрањен, па гоњен и кроз ову нашу бреговиту шумицу, — ту су данас филмски атељеи и друге установе предузећа „Авала" и „Звезда".

„Звезда-филм" је предузеће савезног, а „Авала-филм" републичког значаја. И једно и друго имају своје људе и на Таш-Мајдану и у Кошутњаку. Спровели су концентрацију своје технике и на тај начин постигли велике успехе. И даље постоје „Звезда" и „Авала" са својим засебним уметничким руководством. Међутим, уједињени су атељеи, кино-фабрика и остала техника која је потребна за производњу. Ма да су уметнички кадрови одвојени и ту је тесна сарадња.

Ова два филмска предузећа, која имају свој центар у Београду, а, разуме се, врше снимање свуда где је потребно, предвидела су да у току ове године остваре седам филмова, али се надају да ће план производње пребацити, јер ће дати и осми филм.

„Авала" снима филм „Заробљеници". Сценарио је написао Михаљи-Мерин по своме роману „Довиђења у октобру". Редитељ је Густав Гаврин. Љубиша Манојловић дао је за „Авалу" сценарио „Велике жртве", где описује крагујевачку трагедију. Режија Радош Новаковић. Оскар Давичо спремио је сценарио „Човек који није имао среће", који се још разрађује. Међутим, ближи се крају рад на нашем првом дечјем филму. Филм је с лутками. Зове се „Пионир и двојка". Сценарио је дала Вера Јоцић, која и сама режира. Изгледа да ће ово дело бити завршено идућег месеца.

Поред ових уметничких филмова „Авала" ради и на документарним филмовима. Досад је снимила 6 фискултурних филмова, 13 месечника и 5 пионирских прегледа.

Велика пажња посвећује се подизању уметничких и стручних кадрова.

„Звезда" завршава филм „До победе", који је носио радни наслов „Мајка Катина'. (Сваки филм, док је још у раду, има свој наслов који се назива радним; доцније, ако се нађе неки бољи, радни наслов бива замењен правим насловом). Сценарио за овај филм, који је посвећен борби грчког народа за слободу дао је Оскар Давичо, а редитељ је Никола Поповић. Владимир Погачник написао је сценарио и води режију филма „Прича о фабрици". Ово дело говори о изградњи и успеху и рад је сада у пуном јеку. За коју недељу уђи ће у производњу „Чудотворни мач", чији је сценарио написао Воја Нановић, углавном према бајци „Баш-Челик". Писац је у исто време и редитељ. Почело је снимање „Језера", за које је сценарио дао Југослав Ђорђевић, а редитељ је Радивоје-Лола Ђукић. Бранко Ћопић завршио је сценарио за филм „Мајор Баук".

Као документарне филмове даје „Звезда" своје „Филмске новости".

Осим тога, постоји и као засебно савезно предузеће „Документарни филм", које такође вредно ради на остварењу својих задатака.

За мало времена учињено је много. Наши људи који су се посветили филму покушавају да достигну оно што је пропуштено, јер све до Ослобођења нисмо могли ни слутити какви ће се дивни уметнички мравињаци створити на Таш-Мајдану, у Кошутњаку и у толиким другим местима наше земље. Поред кратких документарних филмова осам уметничких за једну годину, биће произведено само у Београду. Некада наши највећи позоришни уметници умирали су остављајући за собом само успомену код оних који су их гледали и забелешке о себи по новинама и часописима.

Када говоримо с људима на Таш-Мајдану и Кошутњаку нећемо чути од њих самохвале, него углавном паметне бриге како да њихово дело буде успешније. Основни су проблеми подизање кадрова и квалитет сценарија. Жале се на мали одзив људи од пера. Ових дана оснива се Стручни савет, који ће сачињавати редитељи, камермани, сценографи, композитори и други који раде на филму.

Проучавање народних игара

организовало је Повереништво за културу и уметност ИОНО-а Београда

За четири године, од завршетка рата до данас, београдска друштва с пуно елана и добре воље прилазила су изучавању и обради народних игара и на томе пољу имала лепе успехе. Ипак, међуградска такмичења и фестивал Народне омладине Југославије показали су да треба још дубље залазити у изворност народних игара и у начин извођења.

Повереништво за културу и уметност ИОНО-а Београда одржава семинаре за проучавање изворности појединих народних игара из разних крајева наше земље. Једанпут месечно, засада, одржава се семинар за стручне руководиоце народних игара београдских друштава. Поред стручних руководилаца, семинарима присуствују и најбољи играчи фолклорних група из разних културно-уметничких друштава Београда. На овим семинарима играчи из разних крајева наше земље изводе игре. Али један играч може приказати само једну врсту игре — краја у коме живи. На семинару, који обично траје два дана, играч изводи народне игре онако како се оне стварно играју у томе крају, без стилизације и без примеса које би негативно утицале на изворност игара. Због тога и играч мора бити из народа, из сеоске средине, веран претставник игара нашега села, свога родног краја. Само тако може се извршити дубоко проучавање народних игара. Прво треба проучити игру извесног краја, па онда стварати на њеним основама стилизацију која би била садржајна и верна извору. Без дубоког познавања народних игара, њихове изворности, не може се имати правилна оцена, ни поставити добра основа за даљу изградњу и стилизацију фолклора.

Последњи семинар, одржан пред претставницима двадесет четири уметничка друштва Београда и нашим најбољим стручњацима за фолклор, показао је велико интересовање код љубитеља народних игара. Изведене су игре из Врања и околине. На семинару посматрачи бележе запажања у своје свеске, а после учествују у заједничкој дискусији. Ту се нарочито пази на танчине, које се врло често губе и изостављају, јер приликом стилизације народних игара у нашим културно-уметничким друштвима не бивају обухваћене.

Следећим семинаром предвиђене су буњевачке игре.

Играче одређује сремски просветни отсек дотичног среза. Приказаће се игре из разних крајева наших република. Засада долазе у обзир семинари из Македоније, Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске и Војводине.

Ови семинари много ће допринети не само упознавању, уздизању и омасовљавању народних игара, већ и историском изучавању нашега фолклора, стварању научне литературе о народним играма. Као што је Вук изучавао народни језик и скупљао народне приповетке живећи међу народом, тако се и прави, изворни фолклор, може проучити једино помоћу људи из народа.

Обрада семинара с дискусијом допринеће да се постигну већи резултати на великим такмичењима културних друштава и на фестивалима, који ће се одржати у току ове године.

Ускоро почиње такмичење драмских секција

културно-уметничких друштава

Од 15 априла до 15 маја ове године одржаће се такмичење драмских секција културно-уметничких друштава Београда.

Прошлогодишња такмичења уметничких друштава показала су високе квалитете драмских секција на пољу позоришне уметности. Запазило се да су данашње аматерске групе достигле много већи ниво него што је то био случај са глумом предратних аматерских група. Тај резултат произашао је из нових услова нашега живота, из масовног учешћа трудбеника у драмским секцијама, из социјалистичког такмичења које је захватило културно-уметничка друштва. Захваљујући повољним условима за рад, друштва су добила могућност да развију, и даље развијају, своје стваралачке снаге, омасовљавају своје драмске секције и постижу све боље резултате.

У припремама за овогодишње такмичење драмских секција, културно-уметничких друштава Београда, велику улогу играће искуства из прошле године. Јер, није довољно имати само услове, него искористити искуства у новим условима.

Зато се пред управе наших културно-уметничких друштава поставља као задатак да раду драмских секција поклањају више пажње и да у припремама за такмичење узму најактивнијег учешћа сви чланови драмске уметности.

У оцењивању успеха узимаће се у обзир разне околности и услови под којима је секција радила.

Жири ће оцењивати рад сваке секције, а нарочито рад секције на подизању квалитета драмских претстава. Квалитету, као битној особини драмске уметности, мора се посвећивати велика пажња у свим драмским секцијама.

У обзир ће улазити и број обухваћених чланова у драмским секцијама, као доказ рада чланства на омасовљавању позоришне уметности.

Радној дисциплини у припремама треба посветити велику пажњу. Сузбијати изостанке, немаран однос приликом проба, а развијати заузимљивост, дубоку преданост раду и тачност у послу. Од уредног доласка на пробе зависи успех комада и његов квалитет. Не може се говорити о квалитету ако свака сцена није обрађена, улога усавршена и научена. А то се све постиже једино уредним доласком и дисциплинованим радом.

Позоришни комад, који се налази у припреми извесног друштва, не може се обрађивати одвојено од живота и времена када се радња комада одиграва. Потребно је познавати то време, друштвене обичаје и навике, класни карактер друштва, околности по којима је писац радио и његов политички однос према владајућој класи. Руководиоци драмских група дужни су да путем предавања разрађују комад који је у припреми, упознавајући извођаче са животом и временом самога дела, са писцем.

Да би друштва лакше савладала одабрани материјал за такмичење и постигла што веће успехе потребно је да драмске секције користе стручњаке за драмску уметност при Градском савезу културно-уметничких друштава. Њихова помоћ много ће им допринети у припремама, обради улога и режији, у њиховој свакодневној активности уочи претстојећег такмичења.

Београдске библиотеке и књижнице

препуне су читалаца

Од Калемегдана до Железника, који је отскора постао саставни део нашега главнога града, Београд има многе библиотеке. Оне као да причају историју борби, страдања и напретка Београда.

Код Калемегдана је, у једом бившем хотелу, Народна библиотека. Од кафанске дворане постала је читаоница, од хотелских соба просторије за канцеларије. У првом броју „Библиотекара" др Мираш Кићовић даје исцрпан и занимљив извештај о прошлости, садашњости и будућности ове установе.

Народна библиотека основана је у Београду 1832 године и док је имала добре руководиоце, док су се о њој бринули Ђура Даничић, Јанко Шафарик, Стојан Новаковић, Јован Бошковић, Милан Ђ. Милићевић и други, она је напредовала, али већ један од њених последњих управника, Јован Томић, осетио је да се властодржаца његова времена много мање тиче књига него оних од пре сто и више година. Библиотека је била у згради једне бивше фабрике коју је сопственик, када је зидао подеснију зграду, по скупе новце продао држави. Нико се није бринуо за богаћење библиотеке новим књигама, нико да се она обезбеди од пожара и када се тражило пола милиона, у буџет се уносило сто хиљада динара. Првога дана рата, 6 априла 1941 после подне, Народна библиотека је погођена запаљивом бомбом. Библиотека је била закључана и суседи су узалуд покушали да гасе пожар. Зграда је горела три дана.

Неоцењиво наше културно наслеђе горело је и изгорело да се великим трудом сада обнавља. И наша Народна библиотека за коју се спрема нова зграда, палата која ће одговарати намени ове високе установе, увелико је већ обновљена и врло много напредовала. Када буде сграђена палата која ће захватити простор већи од једнога хектара, оно земљиште између Калемегдана, Рајићеве, Кнез Михаилове и Узун-Миркове улице, биће већ у њу унето више стотина књига. Али што је најважније, ова ће зграда уз подршку народних власти и народа имати могућност за велики развој. Моћи ће да прими пет милиона књига, имаће неколико читаоница, од којих ће једна бројати пет стотина места, једна ће бити за новине и часописе, једна за омладину, једна за децу, свака са сто места. Предвиђене су читаонице за ретке књиге, предвиђене су дворане за предавања, конференције, свечаности. У згради ће бити и једна мала штампарија са књиговезницом, фотографски атеље, одељење за хигијенско одржавање књига итд.

Од бомби је била поштеђена, али од пљачке није друга београдска библиотека, Универзитетска. Из ње су за време окупације непријатељи доста однели, али с новим књигама којима је допунила своје магацине, ова библиотека броји већ преко пола милиона књига и рукописа.

И она очекује нову зграду која ће одговарати огромном интересовању за науку и уметност која се осећа не само у Београду него и у целој земљи. Њена велика читаоница прима 76 читалаца, оне мање око 50, али кад се читаоци стесне, у Библиотеци може да ради око 150 њих.

Док Универзитетска библиотека не добије нову зграду, могло би се питање овог малог броја места за овако велики број студената решити на тај начин што би факултети отворили више већих читаоница у којима би студенти читали своје табаке. Овако око 600 студената понекад тражи места у овој својој кући, која само четвртину може да прими. Кад би факултети имали довољно читаоница, студенти би долазили само због оних књига које сами немају.

Универзитетска библиотека увелико прима из целога света књиге, у првом реду научне, а иностранству шаље наше. Разуме се и сва наша нова издања налазе се на њеним полицама и у њеним каталозима.

Градска библиотека помаже и Народној и Универзитетској, како би што већи број читалаца дошао до књига. Она има и дечјих књига, посвећујући нашим најмлађима нарочиту пажњу. Али, осим тога, она је узела на себе и ту дужност да свесрдну помоћ пружи и сеоским читаоницама, у првоме реду оним које се налазе у непосредној околини Београда. Наилазила је на томе на доста тешкоћа. Тако, на пример, у Вишњици постоји читаоница којој је Градска библиотека обећала помоћ у књигама, али те књиге неколико месеци нису подигнуте.

Читаоница у Железнику пружа сасвим другу слику. Уписано је око 500 чланова, управитељ основне школе води бригу о читаоници, а омладина приходом са разних својих приредаба омогућује да се стално купују нове књиге.

Ако знамо да Београд има још и многобројне друге књижнице, школске, од основних школа па до универзитетских семинара, рејонске и синдикалне, међу којима се истиче читаоница. Јединствених синдиката Југославије у Дечанској улици, онда с радошћу морамо очекивати подизање нових жаришта науке и уметности, нових палата за београдске библиотеке.

зіраде Народноі позоришта

Зграда Народног позоришта 1884 године.

Године 1867 било је одлучено да се позоришна зграда подигне на простору иза Стамбол-капије, где је стајала једна запуштена турска мошеја, звана Кара-џамија. Камен темељац положен је 18 августа 1868 а радовима је руководио архитекта Бугарски. Зграда, подигнута у лепом ампир-стилу, била је завршена крајем лета 1869 године. За осветљење просторија била је од Кара-џамије начињена мала гасна централа, која је доцније експлодирала. Прва претстава у новој згради приказана је 30 октобра 1869.

★

1) Кара-џамија испод Стамбол капије :простор где је подигнуто данашње Народно позориште.

2) Народно позориште, првобитан изглед. Доцнијим реконструкцијама зграда, у лепом ампир-стилу, потпуно је изменила свој изглед.

Фолклорна група „Абрашевић"

Догађаји из целога света

Смисао једнодневне екскурзије британског лорда

Британски лорд Хендерсон, пре отпочињања преговора о уговору о миру с Аустријом, одржао је у Бечу конференцију за штампу. Том приликом Хендерсон је изјавио да се уверио како словеначко становништво Корушке жели да остане у Аустрији. Како је цењени лорд дошао до овог убеђења? Приликом своје једнодневне екскурзије у Корушку он уопште није разговарао са словеначким становницима нити са претставницима Освободилне фронте. Насупрот томе, лорд се састао са претставницима британских окупационих власти, затим са бившим хитлеровским официрима Шофијером, Коритком, као и са појединим члановима покрајинске владе који су исто тако били десна рука Хитлера. Сви ови фашисти „уверавали" су лорда Хендерсона да Корушки Словенци не желе прикључење новој Југославији. Можда је најубедљивије уверавао лорда покрајински поглавар Веденег, који се такође истакао у прогону Корушких Словенаца за време окупације, и који је пре две године отворено претио свим припадницима Освободилне фронте. То су, ето, били извори обавештавања лорда Хендерсона који је намерно превидео и прећутао постојање снажног покрета Корушких Словенаца за прикључење новој Југославији.

Такви сумњиви извори уверавања и доношења закључака већ су се уврежили у пракси дипломатије западних земаља. Па ипак, пре почетка преговора заменика министара спољних послова у Лондону, аустриске и западноевропске реакционарне политичаре обузела је нервоза. Да би ускладили своје наступање, они су предузели многа путовања. Аустриски министар спољни послова Грубер посетио је Париз и Лондон, а вицеканцелар Шерк само Лондон, док су у Беч стигли многи протектори аустриске реакције из Њујорка и Лондона. Размећући се изјавама о праву бечке камариле на Словеначку Корушку, ови политичари су покушавали да увере јавно мњење како не постоје никакви захтеви Корушких Словенаца.

Чињенице, међутим, показују да то није тачно. Једнодневна екскурзија лорда Хендерсона у Словеначку Корушку и нервоза аустриских реакционара показују да се не могу тако лако заобићи захтеви југословенске мањине у Аустрији.

★★

Још једна афера заташкана и министар рехабилитован

Док је у италијанском парламенту оснажен мандат још једном истакнутом фашистичком функционеру, у француској Народној скупштини разматрана је афера колаборационистичке фирме „Сенпарт е брис". Као што је познато, пре неког времена откривена је афера са овом фирмом чији су власници веома уско сарађивали са немачким окупаторима. Андре Мари, министар правде у Кејовој влади, наредио је кришом да се обустави истрага, иако је целој француској јавности познато да су власници компаније сарађивали са Немцима. Андре Мари, да се не би компромитовао, покушао је да прикрије своје везе са овим крупним шпекулантима, али је на крају у парламенту признао да је интервенисао у заташкавању афере, јер се налази у родбинским везама са власницима предузећа.

Признање министра правде Мариа, да је ставио ад акта предмет ове колаборационистичке фирме, није наишло на осуду целог парламента. Напротив, оно је послужило као повод крајњем фашисти посланику Мутеру да тражи амнестију за све колаборационисте као и деголовцу Лежандру да поднесе интерпелацију у којој напада комунисте. И тако, уместо покретања поступка и образовања парламентарне анкетне комисије да испита случај Андре Мариа, удружена реакција у парламенту оборила се на комунисте. Уместо да казни шпекуланте и њихове покровитеље, француска реакција осуђује неколико стотина штрајкача у рудницима угља на велике новчане глобе и затвор — осуђује оне који се боре против сталног скока цена — политике пружања подршке капиталистима која доводи до губљења независности земље и опадања животног стандарда радног становништва.

Француска реакција нема више других средстава да „задовољи" правду него само грубу силу и надгласавање у парламенту. Већином гласова реакционарних посланика на крају је и изгласано поверење министру правде Андре Мариу, а шпекуланти — сопственици колаборационистичке фирме „Сенпарт е брис" могу и даље несметано да експлоатишу раднике и да се богате.

★★

Иза молитве за мир — продужење грађанског рата у Кини

Када је кинески ратни злочинац број један, Чанг Кај Шек, напуштао Нанкинг, тада је изјавио да се он целог свог живота молио за мир и да „одлази у интересу народа и мира". У тој такозваној опроштајној беседи Чанг Кај Шек није заборавио да спомене своју тобожњу борбу за остварење принципа Сун Јат Сена, великог кинеског демократе. Мало је ко уствари поверовао и једној речи дугогодишњег претседника Кинеске Републике — најогорченијег непријатеља кинеског народа. Као што је цела делатност Чанг Кај Шека, претставника једне од четири моћне, плутократске фамилије Кине, била уперена против демократизације земље, тако је и овај његов последњи службени корак био лажан и лицемеран. Чанг Кај Шек се надао да ће својом „молитвом за мир" моћи бар делимично да паралише борбено расположење народа и да иза кулиса припреми продужење контрареволуционарног рата.

На другој страни Океана, негде у исто време, један други ратни хушкач број један — Вилијем Бјулит — тражио је од америчког Конгреса да појача злогласне банде „летећих тигрова" — борбене ваздухопловне формације америчког генерала Ченолта, који у име Куоминтанга разара кинеска села и градове. Да би спасао позиције иностраних монопола, нарочито у јужној и централној Кини, Бјулит је тражио хитну помоћ, 800 милиона долара, за набавку војног материјала и за обучавање Куоминтангових дивизија под командом америчких официра. Да се ни једни ни други, куоминтаншки реакционари и амерички империјалисти, нису одрекли планова за продужење рата у Кини показује, поред осталог, и конференција америчких генерала Рojала, Ведемајера и Макартура у Токију, као и већање америчких војних команданата на Пацифику.

Када је Мао Це Тунг објавио осам тачака Комунистичке партије Кине, као услова за отпочињање преговора о миру, куоминтаншки кругови у Нанкингу су изјавили да то значи нешто мање од безусловне предаје. Отада, они су се јавно изјашњавали за преговоре, а у потаји су обновили позив на рат. Та чињеница показује прави смисао повлачења Чанг Кај Шека, злочинца број један, од кога Сун Фо добија инструкције у смислу Чанг Кај Шекових „молитви за мир" — за продужење патњи народа Кине.

Студентска поликлиника

прегледаће све београдске студенте да би се на време открилe и притајене болести и да би се заштитило здравље наше омладине

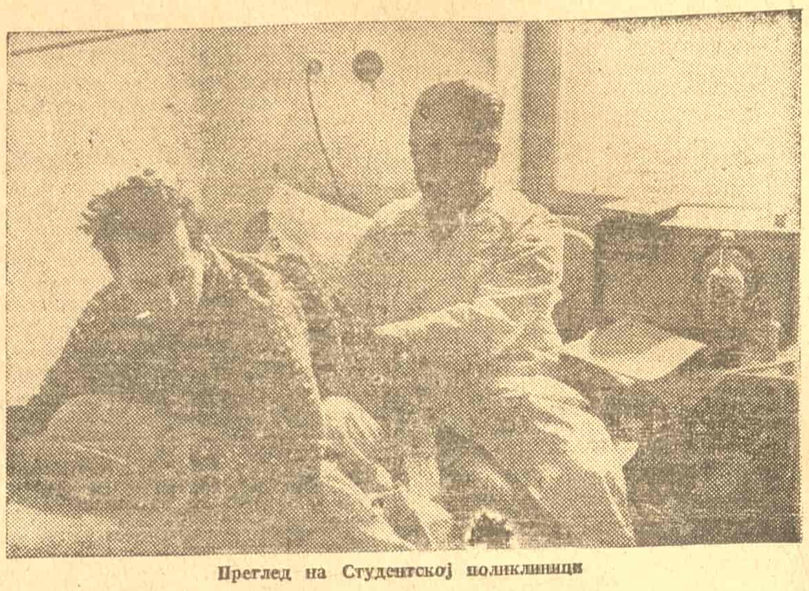

Преглед на Студентској поликлиници

У тихој улици Проте Матеје, подаље од трамвајске буке и возила, тамо где је раније био Пантовићев санаторијум, отворена је Студентска поликлиника.

Својим унутрашњим, модерним уређајем Поликлиника задивљује посетиоце. Брижљиво тапацирани зидови, ходници и собе застрти теписима, електрично звонце поред сваког кревета, ормани од ораховине у зидовима, столови са једном ногом који се могу поставити над читавом ширином кревета и који омогућују писање и у лежећем ставу непокретних болесника — пример су модерне поликлинике, која није само за повлашћене, него широко отворена универзитетској омладини. Две чекаонице, уствари два лепо уређена фоајеа, испуњена су удобним фотељама и цвећем. Цвеће је и по ходницима. На спрату се налази зимска башта, с јужним биљкама, у којој лакше болесни студенти читају и раде. Собе великих прозора, застртих чипкастим завесама, е најмодернијим намештајем, с лавабоима, пружају слику велике чистоће и хигијене.

То су заслужили студенти Београдског универзитета. И за своје тешке дане у Ослободилачком рату, и за беду и потцењивање, с којим се односила према њима одравствена служба у предратној Југославији.

*

И пре рата студенти су имали „поликлинику". Али не своју. Та „Студентска поликлиника" радила је по два и три сата дневно за београдске студенте, а однос према пацијентима био је немаран, небрижљив. За та три сата стварала би се гужва, а преглед студената био је површан. Зато је туберкулоза и добила широке размере међу факултетском омладином. Нико ни је водио контролу над организмима ових младих људи. Превентиван, формални преглед, био је једноставан и једини начин лечења, који је био омогућен, младим будућим висококвалификованим стручњацима. Лечење, где се пружа нега и извесна удобност болесницима, било им је ускраћено. Ако нису имали новаца, нису се могли лечити. Како је већина студената била сиромашнога стања, то им је лечење, брижно, под контролом лекара, било немогућно. Могла им се пружити извесна помоћ за лакше обољење — прва помоћ, али она главна која би долазила после први помоћи — пуна помоћ, није постојала за њих. Лекове које су примали преко „Поликлинике" били су најјевтинији продукти, а боље, скупље лекове, морали су сами куповати плаћајући од новца који су зарађивали разносећи млеко београдским богаташима, радећи као пиљари и продавци новина.

Умирали су далеко од својих кућа, борећи се за знање, за науку којом би служили народу.

*

Прошла су та времена на која они гледају, данас, са мржњом и са поносом. У борби и изградњи студенти Београда стварали су и стварају бољи живот.

Новоотворена Поликлиника пружа им лечење и опоравак. Многа опоравилишта дају им одмор после лечења. Најбољи лекари брижљиво раде и свесрдно се залажу за њих. Студентска поликлиника има, већ сада, три стална лекара опште праксе и три стална специјалиста заразне болести. У Поликлиници ради хонорарно, такође још пет специјалиста. Поликлиника има клинику опште праксе, гинеколошку, зубну клинику и фтизиолошку амбуланту за плућне болести. У њеном саставу налази се лабораторијум за испитивање и апотека која издаје бесплатно најбоље лекове. Од предвиђених 30 кревета, Поликлиника има за сада 20. Клинике су снабдевене најновијим медицинским инструментима.

У Земуну је отворена амбуланта, као огранак Поликлинике, за студенте Пољопривредно - шумарског факултета.

Студентска поликлиника руководиће здравственом службом у студентским домовима, где већ постоје амбуланте, и хигијеном у студентским мензама.

У току идуће године, Студентска поликлиника имаће своје амбуланте по свима факултетима Београдског универзитета. Ту ће се непосредно вршити преглед и водити дуна контрола над здрављем студената. Лекари ће имати задатак не само да лече и сузбијају зачећа разних обољења, већ и да залазе, што дубље, у приватни живот наших студената, у начин њиховог живота, у услове под којима раде, у каквом стању живе, како се хране и друго.

Живот и рад у СССР

Лењинград

Иако су се, под најтежим условима које историја памти, борили пуних 29 месеци — Лењинграђани су, одмах после пораза непријатеља на прилазима града, приступили обимним радовима на његовој обнови, како би тиме што пре омогућили његову даљу, гигантску изградњу.

На овом послу Лењинграђани су показали ону исту несаломљиву вољу којом су извојевали победу над Немцима. Упролеће 1944 године највећи део зграда овог херојског града СССР-а био је опасан грађевинским скелама. Градило се и оправљало у свим деловима овог милионског града. Армија грађевинара је из године у годину постајала све многобројнија, а њене победе, резултати њеног рада, све очигледније.

Лењинград — шеталиште поред канала Грибоједова

Ујесен 1948 године је и ова епска борба за обнову града потпуно завршена. Оно што су немачке дивизије две и по године разарале свим средствима савремене технике, Лењинграђани су обновили за непуне четири године. Обновљена су и велика, целом свету позната здања, као што су Руски музеј, „Ермитаж", Дом учитеља, зграде при улазу на Дворски и Исакијевски трг, затим чувена предграђа Лењинграда — Пушкино, Гачина-Стрељна и Петродворец.

Пошто је 1948 године завршена обнова Лењинграда, отпочели су радови на његовој даљој изградњи. До краја 1950 године у Лењинграду ће се изградити велики број нових зграда са станбеном површином од 2,400.000 квадратних метара. Подижу се станбене зграде, школе и зграде за друштвене установе. Уређује се огромни парк који ће се пружати до обала Финског Залива. Налазе се у завршном стадиуму радови на подизању два стадиона. Први, мањи стадион, моћи ће да прими 25.000 гледалаца. Други је знатно већи — на њему ће бити места за 100.000 гледалаца. Према плану изградње града треба ускоро решити проблем потпуног снабдевања свих делова града плином. Плинска мрежа је огромно проширена и већ 1948 године је број станова и установа који троше плин био 6 пута већи него 1940 године. У Лењинграду се увелико гради подземна железница. Почетни радови су завршени и већ се приступило подизању тунела. Градитељи лењинградске подземне железнице могу да се користе богатим техничким и архитектонским искуствима градитеља московске подземне железнице. Архитектура ове подземне железнице треба да буде израз високе архитектонско-уметничке културе Лењинграђана.

Лењинградска индустрија је од ослобођења до данас остварила све постављене задатке и постигла низ успеха који заслужују највеће признање свих градова СССР и целог Совјетског Савеза. План првих година Стаљинске пјатиљетке (1946—48) лењинградска индустрија је испунила пре предвиђеног рока. На иницијативу Лењинграда по целом Совјетском Савезу се разгорела борба за испуњење послератног петогодишњег плана обнове и даљег развитка народне привреде СССР пре рока. У овом патриотском такмичењу Лењинграђани се стално налазе у првим редовима.

Лењинград је био и остао арсенал најнапредније технике СССР. За последње две године из лењинградских фабрика је изишао читав низ машина и машина-алатљика сасвим нове конструкције. Лењинградски завод „Електросила" конструисао је, први у свету, брзи генератор високог капацитета. Лењинградски завод „Електрик" серијски производи нове апарате за заваривање који се одликују изванредно високим способностима.

Херојски, милионски Лењинград је данас опет један од највећих индустриских, научних и културних центара отаџбине социјализма. Лењинградске високе школе, научно-испитивачке институте за пројекте, лабораторије и институте академије наука СССР зна сваки човек у Совјетском Савезу. Пулковска опсерваторија, коју су Немци за време рата до темеља разрушили, ускоро ће бити обновљена. До краја пјатиљетке у Лењинграду ће се обновити и изградити укупно 14 института Академије науке СССР.

Лењинград је град којим се поноси сваки совјетски човек, град којим се поносе сви народи СССР. Захваљујући неуморном труду и великој љубави својих грађана, град који носи име великог Лењина постаје из дана у дан све већи, лепши и уређенији; живот у њему и његов спољни изглед верна су слика непобедљивости и стваралаштва велике совјетске отаџбине.

Филм

„ВОЗ ИДЕ НА ИСТОК"

Совјетски уметнички филм у бојама

Нови совјетски филм у бојама „Воз иде на исток" лака је комедија у којој се приказује чистота моралног лика совјетског човека и дивни пејзажи Сибира и Далеког Истока.

Филм почиње величанственим празником победе у Москви. Путници који полазе на Далеки Исток тешка срца напуштају Москву, иако се народни празник осећа и у возу. Сапутници се упознају. Два морнара — капетан Лаврентијев и поручник Берјозин — путују на нову дужност, у Тихоокеанску флоту, а млада девојка Зина Соколова каже да путује мужу, претстављајући се као глумица

У вагон-ресторану слави се дан победе. Свечаност зближава путнике. Совјетски људи, победници, осећају се као једна породица. Уз мелодичну музику и ведре песме расположењу нема краја. Капетан Лаврентијев и Зина, расуђујући криво једно о другом, показују међусобну антипатију.

Пред стављање Зина одаје једној сапутници да није удата и да као богаћичар путује на Далеки Исток, да би тамо прилагодила нове врсте вожаа. Идућег јутра Зина и Лаврентијев губе воз и пут настављају авионом, уживајући у величанственом сибирском пејзажу. Совјетски човек изграђеним путевима, фабрикама и грађевинама изменио је изглед Сибира. Идилу прекида магла која присиљава авион да се спусти у тајанственој тајги — недалеко једног колхоза. Срдачан дочек, гостољубивост и пријатност колхозника одушевљавају наше јунаке. Код њих се рађа узајамна љубав, коју они испољавају само заједљивостима и свађом, јер свако од њих мисли да је друго у браку.

Кад поновио седају у воз, у одвојене купеје, због немања места, сваки насамо смишља о својим осећањима. На крају добијају места у истом купеу и после срећног објашњења, пред растанак договарају се да ће се састати првом приликом...

Ведрину филму дао је својом музиком композитор Тихон Хренников, познат из филма „Свињарица и пастир", који је у једној епизоди, одевен као морнар, сам интерпретирао једну од својих песама.

Сцена из совјетског филма „Воз иде на Исток"

Три пионира

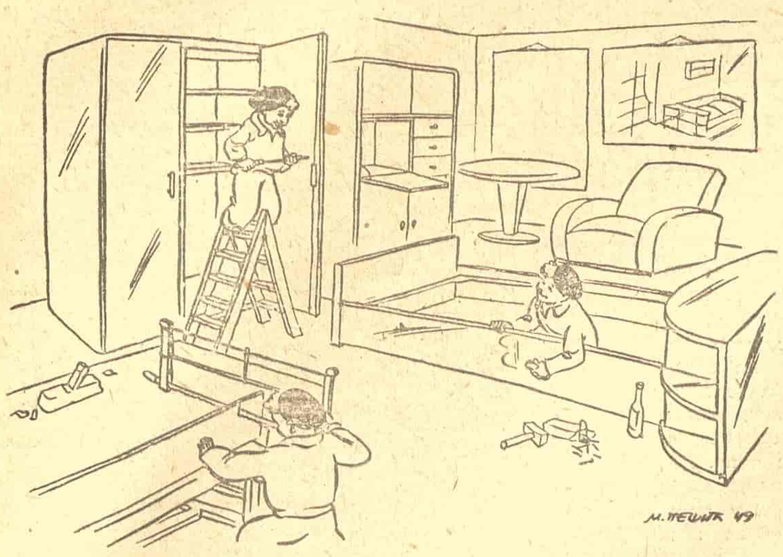

— Један је мајстор заборавио на браву...
— Један није лакирао до краја...
— А овај срећом даску исекао већу, а не мању. Овако, све се може поправити...

ПРИВЛАЧНА МЕСТА ЗА ОПОРАВАК И ОДМОР

Првог априла почиње летња туристичка сезона

Планско одашиљање трудбеника на годишњи одмор условило је једним делом и продужење сезоне у нашим туристичким местима. Тако ће у овој години највећи број наших туристичких места служити за одмор и опоравак трудбеника већ од раног пролећа до касне јесени. Одговорни туристички фактори. комитети за туризам и угоститељство, управе и повереништва за туризам, затим многобројна хотелска предузећа и, посебно, предузеће „Путник" врше потребне припреме да одмор трудбеника буде што бољи и пријатнији.

Планским смештајем трудбеника у хотелским објектима у планинским крајевима и на мору регулише се најважније питање у нашем туристичком промету уопште. Користећи искуство из прошле године, када је баш због помањкања планирања у туристичком промету, а с обзиром на велики пораст броја учесника у туризму, долазило до немилих појава и гужви, које су штетно деловале на одмор наших трудбеника и лоше се одразиле у нашем туризму, одговорни органи су за овогодишњу туристичку сезону планирали решење годишњег одмора у туристичким местима реално и тако створили основицу за успешно и сигурно спровођење постављених задатака.

Предузеће „Путник" ће преко широке мреже својих пословница вршити пријаве трудбеника који желе да се одмарају у туристичким местима. Тако ће „Путник" вршити смештај у државним хотелима и пансионима у туристичким местима знатног броја корисника годишњег одмора. Корисници ће тако бити поштеђени бриге око резервација, соба, исхране и уопште начина боравка у тристичком месту, јер ће „Путник" у подељеном контигенту хотелских просторија вршити искључиво смештај трудбеника који се тако пријаве.

„Путник" ће вршити смештај посетилаца, пријављених његовим пословницама, у туристичким местима дуж целог Јадрана, почев од Кварнерског Залива до Улциња, као и у планинским крајевима Словеније и у Горском Котару. Почев од првог априла трудбеници ће моћи да иду на одмор у туристичка места, користећи предности које им „Путник" пружа. Тако ће првих пролећних дана, који на Приморју омогућују удобан одмор и уживање, каква се ретко где могу доживети, наши трудбеници правилно користити заслужен одмор. „Путник" ће од првог априла до октобра месеца организовати смештај и одмор за неколико пута већи број трудбеника него што је то било прошле године. У ту сврху „Путникова" одељења за трудбенички одмор спроводе планске припреме, распоређују хотелске собе, које им из уговорених контингената стоје на расположењу, а сав информативни и пропагандни апарат „Путника" ступио је у акцију да нашим трудбеницима, у првом реду радницима у индустрији и рударству укаже на предности које им пружа одмор у туристичким местима. То је уједно и значајна културно - просветна акција, која ће у многоме допринети да наши радни људи упознају лепоте своје домовине и дивне особине крајева у којима још нису били.

Одлазећи на годишњи одмор у туристичка места већ пролећних дана, чланови синдиката користе уједно и добру прилику да свој одмор заиста правилно искористе, без гужве и замора.

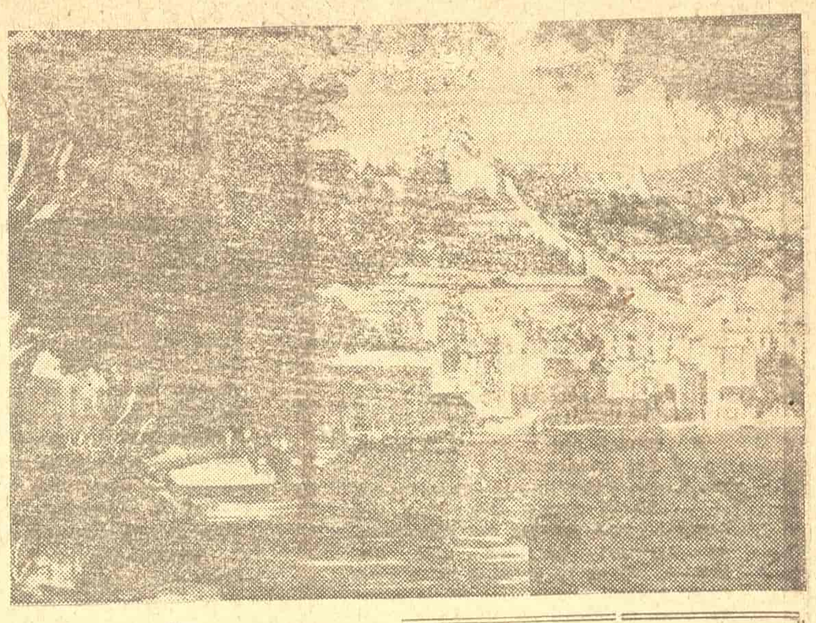

Хвар

Нове књиге

Војо Царић: **Петолетка**, издање „Просвете", Београд 1948, ћирилицом, страна 74, цена 22 динара.

Светолик Ранковић: **Горски цар**, издање „Просвете", Београд 1948, ћирилицом, страна 256, цена 42 динара.

Миховил Логар: **Омладински концерт за виолину и клавир**, издање „Просвете", Београд 1948, страна 23, цена 40 динара.

Марјановић-Грбић: **Скале за виолину**, свеска II, издање „Просвете", Београд 1948, страна 60, цена 43 динара.

Ана Зегерс: СЕДМИ КРСТ, издање „Просвете", Београд 1948, ћирилицом, стр. 363, цена 57 динара.

Максим Горки: ДЕЛА XXII, издање „Културе", Београд 1948, ћирилицом и латиницом, стр. 308, цена 45 динара.

Шекспир: ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР, издање „Просвете", Београд 1948, ћирилицом, стр. 222, цена 63 динара.

КАКО СЕ КАЖЕ — КАКО СЕ ПИШЕ

Да ли се пише **Шарпланина, Шар планина, Шар Планина, Шарпланина** или **Шар-Планина?**

Шарпланина се не пише зато што постоје два акцента и што се осећају две речи. Не може **Шар планина** због тога што је то географски појам, те свака реч мора бити с великим почетним словом, али чак и када се напише Шар Планина, опет не ваља, јер су ту две речи тако чврсто спојене да се Шар не мења него само Планина. Пише се зато **Шар-Планина.**

У поезији, међутим, **Шара Планина** увек је без цртице, јер се и Шара и Планина мењају у падежима.

ШАХ

Брзопотезни шампионат Београда

Међу омиљене шаховске приредбе несумњиво да спадају и брзопотезни турнири, који се играју са убрзаним темпом игре, са 5, 7 или 10 секунди за један потез. Добра страна овог такмичења је пре свега у томе, што се за време једног састанка може да одигра читав турнир. Постоје нарочити часовници који избијањем звона аутоматски дају знак када играчи морају да вуку потез.

Јасно је да због брзог темпа овакви турнири не могу дати онај квалитет партија као утакмице, које се играју под нормалним условима. Али зато брзи турнири омогућују шахисти да стекне или бар усавршава једну нарочиту особину, а то је брз преглед ситуације. Та особина користиће му много у редовним партијама кад настану заплети, а особито у тренуцима када играч дође у оскудицу времена размишљања. Из тога излази да је вештина у игрању брзих партија важан елемеат у раду на шаховском усавршавању, исто као што је дописни шах значајно помоћно средство да се шахиста научи анализи и дубљем проучавању позиције. Брзопотезни и дописни турнири претстављају сушту противност, али су и један и други драгоцено средство за стицање рутине и искуства.

Схватајући правилно значај брзопотезних турнира, наше шаховске организације их често приређују. Ових дана је одигран брзопотезни шампионат Београда, на коме је суделовао и наш државни првак Глигорић. У четвртфиналу играло је 144 такмичара, у полуфиналу 48, а у финалу 20. Конкуренција на финалном турниру била је веома јака. Поред Глигорића суделовали су још одлични љубљански шахисти Габровшек и Шишка као гости, надаље мајстор Срећко Недељковић, омладински првак Југославије Матановић, омладински првак Србије Ивков, омладински првак Београда Крстић, првокатегорници Каракласић, Петронић, Трајковић итд. Суделовао је и претседник Шаховског савеза Југославије Драгиша Ивановић, који је дао низ лепих партија и постигао добар резултат. Како се и очекивало, прво место је освојио интернационални мајстор и државни првак Светозар Глигорић, а за њиме су се пласирали Матановић, Ивков и Срећко Недељковић.

РЕМИ - ПАРТИЈЕ

На мајсторским турнирима се просечно око 35 од сто партија завршава са реми. На четвртом шампионату ФНРЈ, одиграном недавно у Београду, од 153 партије ремизирано је 57, што износи близу 38 од сто. Шаховска јавност не воли партије, где се после мирне позиционе игре и измена многих фигура такмичари задовољавају подовичним успехом Изузетак су наравно лепе и борбене партије које су са реми завршене због тога, што су оба партнера лепо играли и комбинирали, па би победа једне или друге стране била неоправдана и неправедна. Дешава се да на турнирима публика поздрављ онога играча, који духовитом одбраном и финим комбинацијама спасе реми из на изглед изгубљене позиције. Али су ти случајеви ређи. Реми-партије већ ним долазе услед недостатка воље за борбом.

Занимљиво је да је некадашњи светски првак Ласкер пре неких двадесетак година предложио повратак средњовековним правилима игре, која су се у много чему разликовала од данашњих. У средњовековном шаху било је три врсте победе. Једна од њих била је „победа с матом", која се особито ценила, друга „победа са патом" (данас се пат рачуна као реми) и трећа „победа узимањем туђих фигура". Последњи случај је долазио када би противнички краљ остао сам самцит, без других фигура, што се називало „огољени краљ". Ласкер је изнео какву би промену учинило ово на само вођство игре, а нарочито на завршетак партије. Тачну претставу о томе могао би да начини себи сваки искуснији шахиста. Читави низови завршница који се данас потпуно оправдано без даљега дају реми играли би се у овом случају огорчено даље, пошто би сад било могућности за добитак. На тај начин смањио би се велики број ремија на мајсторским утакмицама.

Међутим Ласкеров предлог није прихваћен, па је шта више примљен са негодовањем. Стари мајстор Мизес је изјавио да не постоји никаква оправдана бојазан да би се шах утопио у реми-партијама. Данашњи шах важи као идеал лепе разумне игре, особито цењене по дубини, разноврсности и по уметничком карактеру његових комбинација па нема потребе ни за неко даље усавршавање нити за повратак у прошлост.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИГА

БЕОГРАД — Маршала Тита 23

Телеграми: ЈУГОКЊИГА, Београд
Чек. рач. бр.: 1-670-850

ТЕЛЕФОН: 20-050
ПОШТ. ФАХ БР. 36

УВОЗИ: књиге, часописе, новине, ноте и грамофнске плоче из иностранства;

ИЗВОЗИ: југословенске публикације у све земље света;

ИЗДАЈЕ: дела наших класика и савремених писаца, уметничка издања, политичке и економске брошуре на страним језицима, илустровани часопис „Југославију" на нашим и страним језицима.

ПРОДАВНИЦЕ:

БЕОГРАД — Продавница домаћих и страних књига, часописа и новина у палати „Албанија". Продавница совјетских књига, часописа и новина — Теразије 30. Продавница музикалија — Кнез Михајлова број 6.

ЗАГРЕБ — Продавница домаћих и страних књига, часописа, новина, нота и грамофонских плоча — Трг Републике број 17.

ЈУГОКЊИГА је у пословним везама са земљама свих континената. Сопствене продавнице у Прагу и Бечу.

Предузеће за колонијал НО V рејона — Београд

ДИРЕКЦИЈА БУЛЕВАР ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ 310б — ТЕЛ. БР. 41-544
ПРОД. ОТСЕК: БР. 40-903 НАБАВНО: БР. 44-096
ТЕКУЋИ РАЧУН КОД НАРОДНЕ БАНКЕ ЦЕНТРАЛЕ ЗА НРС БРОЈ 1-6020019

Врши набавку и снабдевање грађанства свом колонијалном робом у Петом рејону преко својих продавница и то:

1) Прод. бр. 1 Б. Ц. армије 182, тел. 42-638
2) „ „ 2 Б. Ц. армије 410, тел. 44-090
3) „ „ 3 Рузвелтова 36, тел. 40-732
4) „ „ 4 Жичка 21, тел. 41-026
5) „ „ 5 Вељe Дугошевића 19, тел. 42-401
6) „ „ 6 Б. Ц. армије 286
7) „ „ 7 Б. Ц. армије 441, тел. 40-462
8) „ „ 8 Северни Булевар 8, тел. 40-182
9) „ „ 9 Б. Ц. армије 87, тел. 41-086
10) „ „ 10 Славујев Венац 3, тел. 42-080
11) „ „ 11 Војислава Илића 67, тел. 40-660
12) „ „ 12 Дим. Туцовића 56, тел. 43-220
13) „ „ 13 Дим. Туцовића 140
14) „ „ 14 Шарпланинска 17
15) „ „ 15 Б. Ц. армије 354, тел. 44-462
16) „ „ 16 Рифата Бурђевића 26
17) „ „ 17 Хаџи Мустафина 18
18) „ „ 18 Димитрија Туцовића 101
19) „ „ 19 Градиштанска 20
20) „ „ 20 Свет. Николајевића 8, тел. 42-729
21) „ „ 21 Миладинова 8
22) „ „ 22 Великоморавска 17
23) „ „ 23 Љубе Давидовића 21
24) „ „ 24 Живка Давидовића 91
25) „ „ 25 Сливерина 1
26) „ „ 26 Бул. Црв. армије 468
27) „ „ 27 Кајмакчаланска 7, тел. 40-977
28) „ „ 28 27 Марта 127, тел. 43-639
29) „ „ 29 Вељe Косановића 33
30) „ „ 30 Игманска 8
31) „ „ 31 Дим. Туцовића 31
32) „ „ 32 Тршчанска 8
33) „ „ 33 Бул. Црв. армије 262
34) „ „ 34 Бул. Црв. армије 269
35) „ „ 35 Војислава Илића 1, тел. 40-832
36) „ „ 36 Војислава Илића 171
37) „ „ 37 Бул. Црв. армије 148
38) „ „ 38 Раваничка 13
39) „ „ 39 Браће Рибникара 14, тел. 43-653
40) „ „ 40 Бул. Црв. армије 357
41) „ „ 41 Бул. Црв. армије 382
42) „ „ 42 Млавска 4
43) „ „ 43 Игманска 7

Набавка робе обавља се на целој територији ФНРЈ.
Грађани снабдевајте се преко наших продавница јер ћете бити добро, тачно и брзо услужени.

ПАЖЊА ПАЖЊА

Посетите наш најлепши излетнички ресторан

„ТОПЧИДЕР"

У ресторацији „Топчидер" Угоститељског предузећа Седмог рејона од 10 фебруара 1949 г. свираће гудачки оркестар „Браће Попаз" свако вече од 17 часова увече где ће се гости пријатно осећати и одморити.

Сала је загрејана, ресторан је богато сортиран разноврсним пићем а кухиња првокласна; услуга прворазредна.

Угоститељско предузеће VII рејона
Београд

„Сре-маг" ДРЖАВНО СРЕСКО ТРГОВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

СТАРА ПАЗОВА

Текући рачун код Народне Банке ФНРЈ. Филијала Стара Пазова број 333-692000.

Телефон број 29.

Има продавнице у Старој Пазови и Инђији и у свим осталим местима Среза старопазоваčког.

Снабдева потрошаче свим врстама робе: текстилном, готовом обућом, колонијалом, бојама и хемикалијама, посуђем, металном робом, огревним и техничким дрветом, угљем, као и прехранбеним артиклима.

УГОСТИТЕЉСТВО:

Хотел „Срем" и ресторан на Железничкој станици има лепо уређене собе за преноћиште и добру домаћу кухињу, снабдевен је са добрим алкохолним и безалкохолним пићем.

ПИСМА Уредништву

Исти артикли — разне цене

Недавно сам у једној Гратексовој продавници у Карађорђевој улици купила мушке чарапе по 55 динара пар. Када сам плаћала рачун упитала сам благајника да случајно продавац није погрешио, јер ми се учинило да је цена доста висока. Одговорено ми је да је та цена одређена за мушке чарапе. Платила сам и изишла.

Истога дана срела сам једну своју пријатељицу која ми рече да је купила мушке чарапе исте као моје. Међутим, када сам чула да су плаћене свега 25 динара, била сам врло изненађена. Те чарапе су биле купљене у једној од Гратексових продавница на Славији.

Колико је мени познато, до недавно, нису постојале разне цене за исте артикле. Једино, ако цене не зависе од места на коме се налази продавница или од расположења продавца.

Р. Н.

★

Киосци на угловима улица

Није редак случај да се на самим угловима прометних улица налазе покретне продавнице новина или киосци. Тако постављени, они умногоме ометају правилан саобраћај и могу да буду узрок саобраћајних несрећа. Колико они сметају могу да кажу сами возачи, који, када

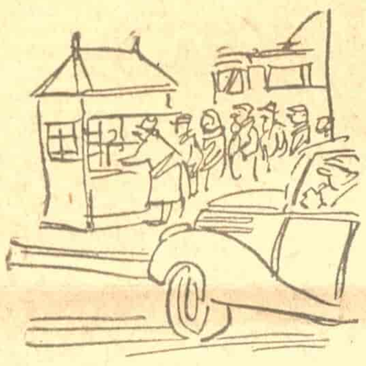

из једне улице скрећу у другу, немају слободан видик, јер је он увек затворен киоском, а често и дугим редом грађана који узимају цигарете.

Требало би предузети мере да се глегод је то могућно такви киосци уклоне и да се не постављају више на овим местима.

М. Д. П.

★

Расипање хлеба

Није редак случај да се по мензама о тако важном артиклу као што је хлеб не води довољно рачуна. Хлеб се расипа, комада, дроби. Таква се слика може видети и у мензи Повереништва трговине и снабдевања, где се хлеб служи у корпама и више се баци но што се поједе. То ни у ком случају не би смело да се допусти. Боље би било да се даје комад с правом на допа-

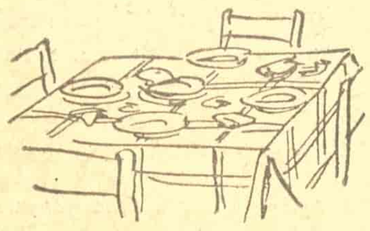

так. На тај начин би се растур хлеба много смањио или сасвим уклонио.

Требало би да и сами претплатници поведу о томе мало више рачуна, а и само особље мензе да опомиње на то расипање.

М. Н.

★

Једна корисна новина за средњошколце

Сутрадан је уведено да четвртком по подне Народно позориште даје претставе искључиво за средњошколце. Ово је заиста било неопходно потребно, нарочито за више разреде. Али за огроман број београдских средњошколаца ове су претставе неприступачне, јер у свакој гимназиској згради иду на смену најмање две гимназије. Смене које имају предавања четвртком, петком и суботом по подне неће моћи да гледају претставе четвртком.

Жеља је ових ученика да се још једно по подне у недеља одреди за ђачке претставе; најбоље средом по подне када ученици имају предах у раду, јер четвртком пре подне могу да спремају своје лекције.

Верујемо да ће управа Народног позоришта, ако јој је икако могућно, изаћи у сусрет жељи омладине, утолико пре што у Београду, и кад би за све четвртак после подне био слободан, ђака има толико да је једна претстава мало.

Љубица НОВОВИЋ,
проф. III жен. гимн.

Светлост победе

Ждралови су летели на југ.

Пред залазак сунца налетео је с Црног Мора ураган и виничке баште су ујутро освануле с голим дрвећем. Дошла је јесен. Кише недељама нису престајале и у шест часова увече било је мрачније него у поноћ на северу Русије. Ми смо изишли из града. По тамној ноћи пријатно је јурити аутомобилом по широким ненасељеним просторима, светлост фарова осветли зеца који претрчава пут и дуго га јури, а он сав избезумљен од страха, боји се да поново скрене у мрак. Киша удара по стаклима, ветар фијуче, а у кабини је топло и пријатно је светло лампице које осветљавају приборе и лице шофера нагнутог над волан.

Заобилажење. Пут је препречен пругастом рампом. Ми скрећемо у шуму где стоје сува стабла, прислоњена на живо дрвеће својим голим врховима. Аутомобил јако шлајфује и најзад сасвим застаје у блату.

Изишао сам из кола. Јака киша ударила ми је у лице. Ветар је жалосно стењао у браницима аутомобила.

— Ту неће помоћи суво грање. Треба волове, — чуо сам нечији глас. Овде су тенкови изровали пут. И колима се не може проћи. —

— Нема ко да вас изудара због таквих путева, — брецнуо се шофер, бацајући на земљу нарамак сувих грана. — Нисте били на фронту, па да сте се бар овде показали. Требало би вам поставити чврстог командира, он би вас за двадесет четири часа научио.

— Ти си, изгледа, борац, — насмеја се коњаник на мршавом кљусету. — Да нисам случајно у мом батаљону прошао од Стаљинграда до Берлина?

Пошао сам за коњаником. Дугачак, мршав као Дон-Кихот, и њихао се на омаленом коњићу. Најзад је сјахао, опсовао и повео коња за собом. Киша је почела јаче да пада и ми смо подигли јаке на капутима. Ушли смо у село Ровец. Блато је било још непролазније, а помрчина још гушћа но у шуми. Било је вече, али у целом селу нигде светла, само на једном крају мутно је светлела петролејска лампа.

— Идите у ону кућу, тамо је претседник колхоза, — рече мој сапутник.

Ушавши у претсобље, зачуо сам гласни разговор у соби: „Можеш ти метнути точкове дугачке све до штале, свеједно се неће обртати." — „А како на Дњепрогесу?" — „Ма шта ти мени причаш о Дњепрогесу? Тамо је Дњепар широк читав километар, а ову нашу бедну речицу и кокошке газе." — „Оставите, другови, своју намеру. Боље да за те паре купимо тону гаса, па ће нам пет година горети лампе у колхозу."

Ушао сам у собу. На столу је лежао пројекат сеоске електричне централе. Обавијени дуванским димом, осам људи махали су рукама и галамили. Човек у блузи с одликовањима говорио је са заносом:

— Љењин није мислио на петролејску лампу када је говорио: електрифицираћемо целу Русију, и индустриску и земљорадничку. Совјетска власт би у оно време имала довољно новаца за гас, али како би ми сада добили рат да нисмо имали заводе који израђују тенкове, авионе, топове, тракторе и комбајне? А стругове у тим заводима покреће електрика!

— Драги мој друже, ви једноставно не познајете историју. Своју чувену изреку: „Комунизам — то је совјетска власт плус електрификација читаве земље", — изговорио је Љењин 22 децембра 1920 године на Осмом конгресу Совјета. Совјетска република, према речима друга Стаљина, налазила се тада у канџама криза. није имала основних база одакле би црпла храну и огрев. Непријатељи су се надали да ће хладноћа и глад задавити републику, а управо тада је Илић говорио о плану ГОЕЛРО.*) Љењин је у електрификацији видео једину могућност за реорганизовање заостале технике и економије Русије.

Сувоњави сељак у ријеч капуту, по имену Јефим Худа, ширио је руке изнад цртежа и говорио, као да се извињава:

— Нисам ја инжењер, грађани. Ваљчук и ја доста смо се мучили и изналазили, док нисмо измислили тај пројекат. Можда смо у нечему и погрешили, нек то онда стручњаци дотерају како ваља. Али светло ће, чини ми се, ипак бити. Је ли тако Ваљчук?

Ваљчук је на око имао неких шездесетак година. Говорио је лагано, али ватрено:

— Друт из обкома партије правилно је рекао: Љењин је дао светло Русији, када је била много више разорена него сад. А зар ми, комунисти, нећемо моћи у маломе селу подићи централу? Па какви бисмо ми онда били?! Нема стакла — дува, жито није родило — гладни смо, па шта — да скрстимо руке да седнемо и да плачемо? То, другови, није решење. Љењин је говорио да треба да живимо тако да твој рад сваки дан доноси корист држави и народу. Ова нас је турбина страшно измучила, — уздахну Ваљчук. — Она је прорачуната на пад воде: дај јој ти стуб воде висок триста метара па ће она почети да се окреће, а ова наша речица има стуб воде од метар и по. Па како ћеш сада натерати турбину да ради?

Изиђосмо из куће да погледамо турбину крај воденице. Претседник колхоза је послао по мој аутомобил, а ја сам слушао разговор крај реке. Када су се људи вратили, питао сам Ваљчука:

— Па како сте решили?

— Преправљаћемо турбину.

— А динамо, сијалице, жице — имате ли све то?

— Немамо ништа, а немамо одакле ни да добијемо. Истина да ће нам оближња фабрика мало помоћи, али ми се више ослањамо на себе. А шта ви, не верујете да ће нешто испасти? Ја верујем да ће у нашем селу ипак синути „Иљићева сијалица".

Одлазећи из села мислио сам о патриотизму шачице људи који су наумили да на малој речици, где жене перу рубље и коју гуске лако прелазе репродукују у маломе план ГОЕЛРО.

*

— — — — — — — —

...После годину дана дошао сам поново у Виницу. Возили смо се преко поља покривених снегом, дивећи се лепоти борова који су блистали на плавој месечевој светлости. Друм је водио преко дубоке јаруге и када је аутомобил почео да се пење на брдо спазили смо забачено немачко гробље, а иза њега — свечано, пуно живота, бљештање светла по целоме видику. То је личило на неку фатаморгану у пустињи.

— Шта велите, сада по мраку свакако нисте могли ни препознати наш крај? — упитао је Стахурски, чим сам ушао у његов кабинет.

Ми смо се познавали још из доба Стаљинградске битке. Генерал Стахурски био је тада члан Ратног савета фронта, а сада већ другу годину ради као секретар Виничког обласног комитета Партије. У фабрикама и колхозима ове области био је приличан број војника из Стаљинграда. Сетио сам се како је Стахурски, пре годину дана, окупивши око себе демобилисане стаљинградске борце, излагао свој план електрификације.

— Ако чешљем провучеш по коси — добићеш електрику, — убеђивао је он. — Код нас у Виничкој области на разним речицама има око 250 колхозних воденица и свака има турбину јачине од 20 до 100 коњских снага: Свака је довољно јака да покреће динамо. Другови, ми смо одлучили да из Јужног Буга, Гнилопети, Десемке, Мурафе — из свих тих речица обраслих трском и покривених локвањима, из тог заспалог царства жаба — извучемо електричну енергију и да обаспемо светлошћу села и засеоке области.

Нас, бољшевике, понеко може сада да назове маштарима зато што хоћемо да изградимо стотине електричних централа, а немамо чак ни ексера да прикуцамо даску на разрушеној колиби, а да и не говоримо о динамомоторима и турбинама. Немци су нам порушили фабрике и све то морамо ми изградити својим снагама.

Не бих се ја обраћао вама за помоћ кад не знах да сте ви већ једном изненадили читав свет. Било је то у Стаљинграду, када Немци, прошавши читаву Европу нису могли извојевати победу на комадићу земље од 200 метара. Хиљаде авиона су вас бомбардовали, стотине топова и митраљеза покушавали су да вас баце у Волгу, тенкови су дан-ноћно јуришали на ваше рововe, а ви сте упркос свега тога ипак разбили Паулусову армију од 330 хиљада војника.

И ето, завршио се рат. Али зар се карактер стаљинградских бораца променио? Ми смо навикли да неустрашиво гледамо смрти у очи, па зар ћемо сада друкчијим очима да гледамо на тешкоће и на последице рата и суше? Нећемо се повући ни корака, ма колико нам тешко било. С упорношћу војника прихватићемо се посла и на виничкој земљи туђи ћемо се за други програм партије, како је Љењин у своје време назвао план електрификације. —

Сада, после године дана, седећи у кабинету Стахурског, упитао сам га:

— Па шта вам је помогло да победите?

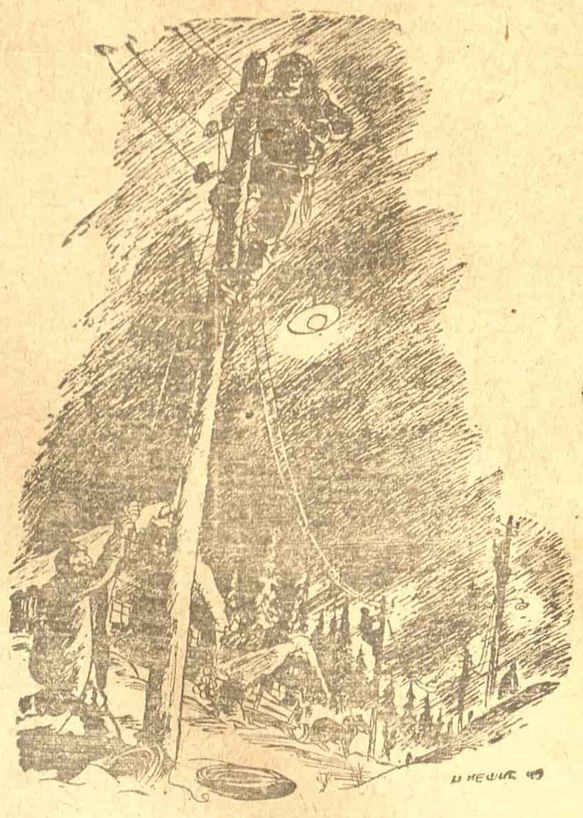

— Помогла нам је гвоздена воља и снага радничке класе, — одговорио је он кратко. — Покренули смо фабрике у помоћ селу — и то је одлучило све. Осамнаест хиљада железничара обратило се трудбеницима Виничке области с позивом да притекну у помоћ сељацима у њиховом настојању да победе рушевине и мрак. Сами железничари дали су обавезу да изграде 22 електричне централе у селима крај железничке пруге, а 127 фабрика и радионица одазвало се на њихов позив и прихватило се патроната над електрификацијом села.

Пре четири године писао сам о радницима електричне централе у Виници, који су, пре повлачења Немаца, дигли у ваздух једини мост преко реке. Хиљаде аутомобила и стотине тенкова пали су нам тада у руке као трофеји. Стотине радника сваке недеље одлазило је на некадашње поље битке: они су се завлачили у разбијене тенкове и аутомобиле, разгледали бачене пољске радиостанице, нешто скидали, одвијали, вадили делове и моторе за будуће електричне централе, купили немачке телефонске жице. Инжењери су за то време тражили погодна места за будуће централе. У колхозу су још прикупљали новац за набавку генератора, а столари и зидари већ су подизали зграде централа, док су комсомолци намештали стубове. И, ето, колхозници су пошли на први добровољни рад — на постављање бране преко реке, помоћу камена и цемента. Прва електрична светлост засијала је у малој централи у селу Березна. Била је јака свега шест киловата, али је осветљавала куће, вршила жито, секла сламу, црпла воду. То је био најактивнији агитатор, који је заменио стотине агитатора за електрификацију.

Обишао сам недавно земље Виничке области. Нема ништа лепше ни привлачније од лектричне светлости у забаченој степи усред ноћи. Она позива на живот, пружа поглед у будућност. Још пре годину дана сав овај огромни простор лежао је у мраку. Ма каква година! Зар није вековима била ноћ у загушљивим и тамним колибама сељака?!

Колико је поштених, одважних и смелих револуционара одлазило на робију, тукло се на барикадама, јуришало на Зимски дворац и на Перекоп да би у овој земљи заблистала светлост победе!

Био сам у селу Антоновки, где су сељаци, као и у другим селима подигли електричну централу.

— Како сте применили електрику код себе? — упитао сам браћу Зозули, иницијаторе грађења централе.

Обилазили смо колхоз и браћа Зозули су причали:

— Ово је наша електрична струја. Она је не само помогла да се на време прела жито држави, него је уштедела колхозу 45 радних дана и много коњске снаге... Овде је пре стајала машина за сечење сламе. Четири пара коња покретали су је. Сада их је заменио електрични мотор. Он нам је брзо насекао 500 тона сламе.

— Овде ми сечему шуму. Раније је колхоз плаћао тестерашима 600 рубаља за кубни метар. Када смо поставили циркулар — електричну тестеру уштедели смо 15 хиљада рубаља на 25 кубних метара шуме.

У колхозним радионицама електрична струја покреће стругове и машине у ковачницама. У кућама Антоновке гори 520 „Илићевих сијалица". Улице и установе су осветљене. Ради тон-биоскоп, радио-станица, 25 радиопријемника, кварц-лампе у амбулантама.

Поново сам срео Ваљчука у обласном комитету Партије. У кабинету Стахурског зид је био прекривен огромном картом електрификације области. Био је састанак на коме су се закључивали први резултати.

Стахурски је пришао карти:

— Као што видите сада ради преко 200 електричних централа. „Сијалице Илића" сијају сада у тридесет хиљада кућа колхозника. Електрифицирали смо 225 колхоза и 27 МТС. Другови, сада нам је лакше и веселије радити. Електрични мотори на вршидби уштедели су нам 45.500 радних дана за људе и 29.250 радних дана за коње.

После састанка Ваљчук ме позвао да навратим к њему у селу Ровец. Возили смо се ноћу и Ваљчук, бивши шофер, који одавно није управљао колима, сео је за волан. Изишавши из Винице, он је дао гас и кола су пројурила као луда по ливадама покривеним снегом. Друм је просто летео испод точкова и нестајао иза нас. Зец је претрчао преко друма трчећи цик-цак по снегу изгубио се међу зеленим борићима.

Ваљчук је зауставио кола, ми смо изишли и попели се на брежуљак. Свуда около, докле је допирало око, изнад наслага снега, руменог од осветљења, блистала је светлост. Зими села више нису спавала од раног сумрака. У свакој осветљеној кући врио је живот. Окупивши се око радио-апарата људи су слушали оперу „Евгеније Оњегин" из Москве, у клубу се играло уз музику за игру коју је преносио радио, стари учитељ причао је о животу на другим планетама док се приказивао документарни филм: у загрејаној читаоници седели су људи читајући свеже новине и часописе; крај билетарнице биоскопа колхозници у топлим бундама чекали су другу претставу Ветар је преко реке доносио смех дечурлије која се санкала, звекет кофа на просеку у леду, одломке разговора, шкрипу санки и сетне звуке хармонике.

(Превео с руског К. С.)

Александар Гуторовић

*) ГОЕЛРО — државни план електрификације Русије. — Прев.

ФИСКУЛТУРА И СПОРТ

О кадру спортских судија у Београду

Један од важних проблема који стално расте са појачаним развојем спортских грана у Београду је питање судиског кадра. Данас у Београду има 220 разних спортских судија, од којих је једва половина активна. Проблем судиског кадра осећа се непрекидно од ослобођења у све већем обиму. Све јачи развој спортских грана пратило је повећање броја такмичења, а самим тим потреба довољног броја судија све више је расла. Уствари, сем бокса, фудбала, кошарке и атлетике остали спортови уопште немају ни изблиза минимални број судија, а многи спортови их уопште немају. Сем тога, већ постојеће судије, изузимајући фудбалеке, углавном нису испитане.

У Београду има 120 фудбалских судија, а свега око 60 активних. Овај број је врло мали с обзиром на велики број фудбалских секција по друштвима и активима. Међутим, стање је раније било још горе. Тек од прошле јесени рад фудбалских судија се поправио. У збору фудбалских судија држе се стручна предавања, развија се идеолошки рад, одржавају се стални састанци на којима се врши анализа појединих утакмица и суђења и преносе се искуства. Фудбалске судије Београда укључиле су се у такмичење судија Југославије, полажу норме за значку фискултурника и држе васпитна и стручна предавања по друштвима. Једанпут недељно одржавају се и редовни тренинзи да би судије биле у кондицији. Поједине судије биће због неактивности брисане из списка. Насупрот овим случајевима има много примера све већег залагања судија. Тако је Божидар Гугић, пешачио од Руме 18 километара до села у коме је требало да суди утакмицу.

Да би се попунио кадар фудбалских судија, ових дана почиње курс за који се већ до сада пријавило око сто бивших фудбалера из редова студената, радника и службеника.

Иако у Београду има 35 лакоатлетских судија, ова спортска грана много трпи од недостатка довољног броја судија за приредбе. Наиме, досада је укључено и долази на све приредбе свега 15 људи. У циљу решења овог питања, ускоро ће се одржати курс који ће дати 30 нових лакоатлетских судија.

Бокс-мечеве у Београду и у целој НР Србији суди једва око 12 београдских судија. Иако је прошле године одржан курс за боксерске судије, који је завршило 28 учесника, само се њих 3—4 могу видети на ринг неком мечу, док остали уопште нису укључени. Ово је велики пропуст одбора боксерских судија. И за ову грану предвиђен је курс који почиње марта месеца и трајаће 60 дана.

Многе спортске гране, као рвање, одбојка, хокеј, тенис, стони тенис и друге, уопште немају судиски кадар. Сем тога, поставља се и питање регулисања позива свих судија, па и оних који већ годинама суде без положеног испита. Ускоро кроз ове допунске испите треба да прођу све судије.

Код оваквог стања ствари, а имајући у виду важност судиског кадра за даљи развој наших спортских грана, поставља се као најхитније питање организовања даљих курсева за све спортске гране. Према плану за ову годину, преко разних курсева Београд треба да добије 180 нових судија и 245 инструктора, који ће развијати спортске секције по друштвима. У подизању судиског кадра треба још водити рачуна и о поправљању социјалног састава београдских судија. Наиме, на курсеве треба да се јављају и индустриски радници, којих међу судијама има врло мало.

Уредништво и администрација Ректора Драг. Јовановића 1/IV, тел редакције 20-443 и 21-957: администрације 22-210 Штампарија Штампарско-издавачког предузећа Народног фронта Србије,
Одговорни уредник Славко Јанковић, чек. рач. 1-9060386. Пошт. фах 752